

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA BIOMEDICÍNSKÉHO INŽENÝRSTVÍ
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

**Analýza možných opatření pro omezení
dopadů organizovaného zločinu na
bezpečnostní a ekonomické zájmy státu**

**Analysis of Possible Measures to Reduce the
Impact of Organized Crime on State Security
and Economic Interests**

Diplomová práce

Studijní program:	Ochrana obyvatelstva
Studijní obor:	Civilní nouzové plánování
Autor diplomové práce:	Bc. Dominik Meduna
Vedoucí diplomové práce:	PhDr. Barbora Vegrachtová, Ph.D., MBA

Kladno 2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Meduna** Jméno: **Dominik** Osobní číslo: **419144**
Fakulta: **Fakulta biomedicínského inženýrství**
Garantující katedra: **Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva**
Studijní program: **Ochrana obyvatelstva**
Studijní obor: **Civilní nouzové plánování**

II. ÚDAJE K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Název diplomové práce:

Analýza možných opatření pro omezení dopadů organizovaného zločinu na bezpečnostní a ekonomické zájmy státu

Název diplomové práce anglicky:

Analysis of Possible Measures to Reduce the Impact of Organized Crime on State Security and Economic Interests

Pokyny pro vypracování:

Předmětem diplomové práce bude zhodnocení vybraných opatření a nástrojů určených pro boj s organizovaným zločinem na území ČR a návržení možných opatření, která by mohla omezit dopad organizovaného zločinu na bezpečnostní a ekonomické zájmy státu. V teoretické části bude zhodnocen současný stav dané problematiky, včetně popsání vybraných nástrojů ČR a EU v boji s organizovaným zločinem. V praktické části práce bude analyzován současný systém boje s organizovaným zločinem, a za pomoci výsledků SWOT analýzy budou stanoveny doporučení ke zvýšení efektivity a zlepšení současného stavu. Výsledkem diplomové práce bude ucelený náhled na současný systém boje s organizovaným zločinem na území ČR a návrh možných opatření, která by mohla omezit dopad organizovaného zločinu na bezpečnostní a ekonomické zájmy státu.

Seznam doporučené literatury:

- [1] CEJP, Martin, BLATNÍKOVÁ, Šárka, HÁKOVÁ, Lucie a kol., Společenské zdroje vývoje organizovaného zločinu, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015, ISBN 978-80-7338-155-4
- [2] BUDKA, Ivan, Využití právních nástrojů pro potírání organizovaného zločinu, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2017, ISBN 978-80-7338-169-1
- [3] CEJP, Martin, Vývoj organizovaného zločinu na území České republiky, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, ISBN 978-80-7338-105-9

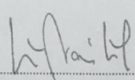
Jméno a příjmení vedoucí(ho) diplomové práce:

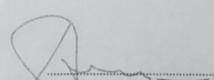
PhDr. Barbora Vegrichtová, Ph.D., MBA

Jméno a příjmení konzultanta(ky) diplomové práce:

Datum zadání diplomové práce: **23.09.2019**

Platnost zadání diplomové práce: **18.09.2021**

prof. MUDr. Leoš Navrátil, CSc., MBA, dr.h.c.
podpis vedoucí(ho) katedry

prof. MUDr. Ivan Dylevský, DrSc.
podpis děkana(ky)

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci s názvem Analýza možných opatření pro omezení dopadů organizovaného zločinu na bezpečnostní a ekonomické zájmy státu vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V Karlových Varech dne 20.05.2020

.....

Bc. Dominik Meduna

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval vedoucí práce PhDr. Barboře Vegrachtové, Ph.D., MBA za její cenné rady a čas, který mi věnovala při vedení diplomové práce. Zároveň bych chtěl poděkovat příslušníkům z Národní protidrogové centrály, kteří mi přispěli zkušenostmi a věcnými připomínkami.

ABSTRAKT

Organizovaný zločin představuje jedno z největších bezpečnostních rizik současného světa. Aktivity organizovaných zločineckých skupin nepředstavují pouze ohrožení bezpečnosti občanů, ale zejména vedou k ochromení celé společnosti. Tyto nelegitimní aktivity mohou mít značné dopady na ekonomiku, politiku, právní systém, státní správu, sociální strukturu, média a další složky společnosti.

V boji s organizovaným zločinem existují různé metody a nástroje, které se snaží tento negativní jev eliminovat. Diplomová práce pojednává o analýze vybraných nástrojů a opatření České republiky a Evropské unie určených k boji s organizovaným zločinem.

Úvod diplomové práce je věnován zhodnocení aktuálního stavu problematiky organizovaného zločinu na území ČR. V následujících kapitolách je popsán vývoj organizovaného zločinu v ČR, včetně oblasti vývoje trendů v této problematice. Jedna z kapitol je zaměřena na institucionální nástroje, které jsou považovány za jedny z nejdůležitějších nástrojů sloužících k potírání organizovaného zločinu.

V praktické části diplomové práce jsou stanoveny cíle práce, hypotézy a vhodná metodika analýzy opatření určených pro boj s organizovaným zločinem. Za pomoci deskriptivních a kompilativních metod jsou popsány vybrané nástroje ČR a EU a jejich hlavní přístupy v boji proti organizovanému zločinu. Obsahem praktické části jsou výsledky SWOT analýzy, které popisují slabé a silné stránky zkoumaných opatření a nástrojů v boji s organizovaným zločinem. Informační zdroje tvoří především vybrané oficiální mezinárodní dokumenty, zejména pak právní akty EU, OSN, ČR, výroční zprávy jednotlivých resortů a publikace českých i zahraničních autorů, kteří se zabývají organizovaným zločinem. Závěrem diplomové práce jsou navržena opatření, která by mohla zvýšit účinnost boje s organizovaným zločinem.

Klíčová slova

Organizovaný zločin; opatření; legislativa EU; bezpečnostní sbory; SWOT analýza.

ABSTRACT

Organized crime represents one of the biggest security risks in the world today. The activities of organized criminal groups not only pose a threat to the security of citizens, but in particular lead to the paralysis of society as a whole. These illegitimate activities can have significant impacts on the economy, politics, the legal system, public administration, social structure, the media and other sections of society.

In the fight against organized crime, there are various methods and tools that try to eliminate this negative phenomenon. This diploma thesis deals with the analysis of selected instruments and precautions of the Czech Republic and the European Union designed to fight with organized crime.

The introduction of the diploma thesis is devoted to the evaluation of the current state of the issue of organized crime in the Czech Republic. The following chapters describe the development of organized crime in the Czech Republic, including the development of trends in this area. One of the chapters is focused on institutional tools, which are considered to be one of the most important tools for reducing organized crime.

The practical part of the thesis sets out the objectives of the thesis, hypotheses and a suitable methodology for the analysis of precautions designed to combat organized crime. With the help of descriptive and compilative methods, selected instruments of the Czech Republic and the EU and their main approaches in the fight against organized crime are described. The content of the practical part is the results of the SWOT analysis, which results describe the strengths and weaknesses of the examined precautions and tools in the fight against organized crime. Information sources consist mainly of selected official international documents, especially legal acts of the EU, OSN, Czech Republic, annual reports of individual ministries and publications of Czech and foreign authors who deal with organized crime. Finally, precautions are proposed that could increase the effectiveness of the fight against organized crime.

Keywords

Organized Crime; Precautions; EU legislation; Law-enforcement; SWOT analysis

Obsah

1	ÚVOD	10
2	CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY	12
3	PŘEHLED SOUČASNÉHO STAVU	13
3.1	Definice organizovaného zločinu	13
3.2	Vývoj organizovaného zločinu na území ČR	16
3.3	Právní prostředky boje proti organizovanému zločinu	18
3.4	Nástroje a subjekty potírající organizovaný zločin na území ČR.....	26
3.5	Bezpečnostní strategie České republiky	27
3.6	Koncepce boje proti organizovanému zločinu	29
3.7	Akční plán boje proti organizovanému zločinu	33
3.8	Audit národní bezpečnosti ve vztahu k organizovanému zločinu ..	36
3.9	Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022	40
3.10	Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027	41
3.11	Policie České republiky	44
3.11.1	Národní centrála proti organizovanému zločinu.....	44
3.11.2	Národní protidrogová centrála.....	45
3.12	Finanční analytický úřad	46
3.13	Celní správa ČR.....	47
3.14	Bezpečnostní informační služba	47
3.15	Europol.....	48
3.16	Zpráva o posouzení hrozeb závažné a organizované trestné činnosti v EU – SOCTA 2017	50

3.17	Eurojust	54
3.18	FRONTEX	54
3.19	Evropský úřad pro boj proti podvodům	55
4	METODIKA	57
4.1	Metoda deskriptivní	57
4.2	Metoda komparativní.....	57
4.3	SWOT analýza	57
5	ANALÝZA VYBRANÝCH NÁSTROJŮ PRO BOJ S ORGANIZOVANÝM ZLOČINEM	58
5.1	Společné vyšetřovací týmy (JIT)	58
5.2	Evropský zatýkací rozkaz.....	60
5.3	Údaje jmenné evidence cestujících	62
5.4	Národní centrála SIRENE	64
5.5	Předcházení zneužívání finančního systému k legalizaci výnosů z trestné činnosti	66
5.6	Evidence údajů o skutečných majitelích	68
5.7	Finanční akční výbor	70
5.8	Program Revolution Train.....	71
6	VÝSLEDKY	73
7	DISKUZE.....	76
7.1	Resumé	76
7.2	Návrh opatření v boji s organizovaným zločinem.....	80
8	ZÁVĚR.....	85
9	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	86
10	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	88

11	SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK.....	94
12	SEZNAM PŘÍLOH.....	95
12.1	Příručka k vydávání a výkonu Evropského zatýkacího rozkazu.....	95

1 ÚVOD

Závažná trestná činnost jako je organizovaný zločin, ekonomická kriminalita a terorismus je realizována na širokém teritoriu, které mnohdy překračuje hranice světadílů. Tento jev ohrožuje nejen celosvětovou bezpečnost, ale taktéž se podílí na devastaci společenských systémů napříč celým světem. Skupiny organizovaného zločinu cíleně narušují oblasti ekonomiky, politiky, justice, státní správy a samosprávy a zpochybňují hodnoty civilizovaného světa. Narušují tak důvěru k politickému, ekonomickému, správnímu i právnímu systému a v konečném důsledku dochází k ohrožování demokratických základů společnosti. Svět se proti takovému ohrožení brání a nastavuje opatření, která jsou cíleně zaměřena proti závažné trestné činnosti, a to nejen v národním, ale taktéž v nadnárodním měřítku. Iniciace mnohých opatření potírajících boj s organizovaným zločinem pramení z členství v mezinárodních organizacích jako je OSN, NATO nebo EU.

Nadnárodní organizovaný zločin pro Českou republiku představuje nejen vnější ohrožení, ale také ohrožení vnitřní bezpečnosti. Nadnárodní zločinecké skupiny používají naše území jako tranzitní, zdrojové a mnohdy se také pokoušejí na území ČR vytvářet podmínky pro legalizaci zisků z trestné činnosti a expanzi do jiných zemí. Díky globalizaci tak může být organizovaný zločin v České republice ohrožujícím faktorem i pro další země. (CEJP, 2015)

Ohrožení vnitřní bezpečnosti České republiky se vyznačuje zejména stálou snahou organizovaného zločinu ovlivňovat a získávat si osobnosti, které disponují rozhodovací pravomocí. Organizované skupiny poté dosahují prostřednictvím takovýchto osob svých zájmů. Touha po rychlém zbohatnutí nebo nízké morální hodnoty úředníků a politiků vedou mnohdy k tomu, že organizované skupiny dostávají příležitost k ovlivnění strategických rozhodnutí. Výjimkou není ani fakt, že organizované skupiny zločinců působí prostřednictvím nátlaku, vydírání a kompromitujících materiálů přímo na osoby, které s nimi odmítnou spolupracovat a podílet se na jejich činnosti.

Skupiny organizovaného zločinu nabízí, poskytují a realizují služby nebo zboží, které není legální a bývá velmi těžko dostupné. Společnost si přesto takovéto služby nebo zboží žádá, a tak organizovaný zločin využívá lidských tužeb a slabostí, které jsou do jisté míry v rozporu s morálními hodnotami a právním systémem dané země. Sortiment, který je organizovaným zločinem zajišťován, je velmi široký. Nabízený sortiment služeb a zboží pak skupině organizovaného zločinu přináší vysoké zisky bez ohledu na jejich legálnost. Primárním cílem skupin organizovaného zločinu je ekonomický profit, a proto veškeré aktivity, které dané skupiny realizují, mají za cíl, aby docházelo k maximalizaci zisků plynoucích převážně z nelegálního podnikání. Mezi tyto aktivity a činnosti patří zejména oblast obchodu s návykovými látkami, obchod s lidmi, prostituce a převaděčství, nelegální obchod se zbraněmi, praní špinavých peněz, pojišťovací podvody, podvodné konkurzy, krácení daní, hazard, loupežná přepadení, vraždy, vydírání, únosy, kyberkriminalita, padělatelství a v neposlední řadě korupce. (CEJP, 2015)

Z výše zmíněných aktivit a činností organizovaného zločinu lze usoudit, že má tento negativní jev značný společenský dopad. Následky jsou majetkové škody státu a občanů, distribuce drog, násilné trestné činy a mnohé další skutky, které mají nepříznivý vliv na bezpečnost a zdraví občanů. Občané se poté ocitají v pocitu ohrožení, což v konečném důsledku narušuje kvalitu jejich života a důvěru v samotný stát. (NOVOTNÝ, 2001)

Organizovaný zločin je fenoménem, který je stále více aktuální, a proto mnohdy bývá institucemi, které proti němu bojují, označován za jednu z největších současných hrozeb pro Českou republiku. Tento fenomén se projevuje různými formami a lze na něj narazit ve všech sférách společnosti. Záměrem diplomové práce bude poskytnutí uceleného a aktuálního náhledu na danou problematiku a analýza současných nástrojů, které se pro boj s organizovaným zločinem využívají.

2 CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY

Cílem této diplomové práce je přinést ucelený náhled na aktuální stav nástrojů a opatření určených k potírání organizovaného zločinu. Oblast organizovaného zločinu je velmi progresivní a rozsáhlá hrozba, která se neustále vyvíjí a vytváří si tak nové formy, prostřednictvím kterých mohou skupiny organizovaného zločinu maximalizovat své zisky nebo posilovat svůj vliv a moc. Z tohoto důvodu je zapotřebí, aby docházelo k častějším legislativním změnám na poli boje proti organizovanému zločinu, které by dokázaly efektivněji reagovat a postihovat nové formy organizovaného zločinu. Taktéž je dobré nepodceňovat preventivní opatření, která budou klást těžší podmínky pro samotný vznik a působení tohoto negativního fenoménu.

Během studia literatury zabývající se bojem s organizovaným zločinem jsem si začal klást otázky. Existují opravdu efektivní opatření preventivní povahy v boji s organizovaným zločinem? Jaký zásah do soukromí občanů by mohlo mít přijetí dalších opatření, která by měla za cíl zvýšit efektivitu boje s organizovaným zločinem? Na tyto a další otázky budeme hledat fundované odpovědi, které by mohly objasnit, zda je přijetí nových nástrojů vhodným prostředkem v boji s organizovaným zločinem.

Pro účely diplomové práce jsme stanovili následující hypotézy, které bude nutné potvrdit či vyvrátit:

HYPOTÉZA 1. Současný stav nástrojů a opatření proti organizovanému zločinu je dostatečný a není potřeba jej rozšiřovat o nové prvky.

HYPOTÉZA 2. Pro efektivní boj s organizovaným zločinem je zapotřebí omezení lidských práv a svobod v nezbytném rozsahu.

HYPOTÉZA 3. Mezinárodní spolupráce je dlouhodobě považována za nejefektivnější nástroj v boji s transnacionálním organizovaným zločinem.

Prostřednictvím různých metod a způsobů analýzy popsanych v kapitole metodika se budeme snažit získat a vyhodnotit informace, které potvrdí nebo vyvrátí výše uvedené hypotézy.

3 PŘEHLED SOUČASNÉHO STAVU

3.1 Definice organizovaného zločinu

Pod pojmem organizovaný zločin se skrývá množství různorodých činností, které lze k tomuto pojmu přiřadit. Pomyslný seznam se rozšiřuje o další nové formy organizované kriminality, přičemž v posledních několika letech pocházejí nové druhy kriminality převážně z kybernetického prostředí. Definice pojmu organizovaný zločin by měla tedy odrážet nejen současný stav, ale také předpokládat budoucí vývoj, což přijetí všeobecně uznávané definice značně komplikuje. Přijetí jednotné a globální definice také brání kulturní a sociální vývoj v jednotlivých částech světa, stejně tak jako odlišné názorové ideologie jednotlivých bezpečnostních složek. Z výše zmíněných důvodů je trvalá, výstižná a všemi akceptovatelná definice jen velmi těžko dosažitelná, a proto zatím žádná dosud taková definice nebyla celosvětově přijata.

Organizovaný zločin je dle Institutu pro kriminologii a sociální prevenci definován následovně: *„Organizovaný zločin je soustavné opakující se páchaní cílevědomé koordinované závažné trestné činnosti (a aktivit tuto činnost podporujících), jehož subjektem jsou zločinecké skupiny nebo organizace (většinou s vícestupňovou vertikální organizační strukturou), a jehož hlavním cílem je dosažení maximálních nelegálních zisků při minimalizaci rizika.“* (CEJP, 2010, s. 10)

Policie ČR uvádí následující definici na svých webových stránkách: *„Organizovaný zločin je druhem skupinové trestné činnosti páchané organizovanou zločineckou skupinou nebo zločineckou organizací. Tyto skupiny a organizace mají většinou vícestupňovou vertikální organizační strukturu a je pro ně typické soustavné páchaní koordinované závažné trestné činnosti. Cílem organizovaného zločinu je dosažení maximálního zisku při vynaložení minimálních nákladů, a to zisku nejen materiálního, ale například i ve formě společenského, ekonomického a politického vlivu. Organizovaný zločin tedy představuje mimořádná bezpečnostní rizika, ohrožující stabilitu světového hospodářského a politického systému.“* (POLICIE ČR, 2016)

Ministerstvo vnitra České republiky řadí organizovaný zločin na svých webových stránkách mezi jednu ze šesti největších bezpečnostních hrozeb pro ČR. Samotná definice je stejná jako v případě Policie, nicméně náhled na problematiku organizovaného zločinu je rozpracován podrobněji: *„Organizovaný zločin představuje v současné době nejzávažnější nevojenskou hrozbu pro českou společnost. Zločinecké skupiny skrze svou činnost podřívají společenské uspořádání, narušují stabilitu ekonomiky, podkopávají demokratické struktury a v konečné fázi tak způsobují zánik právního státu. Proto je boj proti organizovanému zločinu a jeho doprovodným jevům jednou z priorit národně-bezpečnostní politiky. Organizovaný zločin 21. století se vyznačuje vysokou mírou fluidity. Organizované zločinecké skupiny spočívají nejčastěji na volných mezinárodních kontaktních sítích, v rámci kterých je takřka zcela prostupná hranice mezi legálním a nelegálním prostředím. Tyto skupiny prostřednictvím svých kontaktů nepřímou ovlivňují politiku, justici, obchod a výrobu, mediální a zábavní průmysl a občanskou společnost takovým způsobem, že je i pro bezpečnostní sbory velmi často obtížné rozlišovat mezi legitimní a nelegitimní činností. V České republice dosáhl pokročilého stádia proces, kdy nejnebezpečnější organizované zločinecké skupiny využívají k získání moci a prospěchu nikoliv násilí, ale finančních machinací.“* (MVČR, 2019)

Pro Bezpečnostní informační službu představuje organizovaný zločin: *„Aktivity subjektů, které s využitím nelegálních či nelegitimních metod maximalizují nebo legalizují své zisky nebo se snaží zakrýt a bez kolizně realizovat své zájmy způsobem, jenž ohrožuje bezpečnostní a ekonomické zájmy státu. Jedná se zejména prosazování partikulárních zájmů prostřednictvím nepřípustného ovlivňování rozhodování orgánů státní správy, samosprávy a justice a o nelegitimní ovlivňování legislativního procesu na centrální úrovni. Tyto aktivity často vedou k poškození veřejných rozpočtů a majetku, ale jejich negativní dopad na zájmy státu významně přesahuje rovinu čistě ekonomickou. Takovými aktivitami dochází k narušování legality a nezávislosti výkonu státní moci a legitimacy rozhodování státních orgánů, což přispívá k podřívání důvěry občanů ve veřejné instituce a v konečném důsledku ohrožuje samy demokratické základy právního státu.“* (BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA, 2020)

Konvence OSN vůči mezinárodnímu organizovanému zločinu definuje skupinu organizovaného zločinu následovně: *„Skupina organizovaného zločinu – vyznačuje skupinu tří a více osob, která existuje po určité časové období, koná po vzájemné*

dohodě s cílem spáchat jeden anebo více závažných trestných činů, nebo trestných činů vymezených v souladu s touto Konvencí za účelem přímého či nepřímého finančního nebo jiného prospěchu. Za závažný trestný čin je dle Konvence považováno jednání představující trestný čin, který je postihnutelný odnětím svobody ve výši nejméně čtyř roků nebo závažnějším trestem. Strukturovanou skupinou se Konvencí rozumí skupina, která není vytvořena náhodně za účelem bezprostředního páchání trestného činu, a která nemusí mít tak formálně vymezené funkce svých členů, soustavnost svého členství ani rozsáhlou strukturu.“ (SCHEINOST, 2001, s. 9)

Evropskou komisí byla stanovena pro definici organizovaného zločinu závazná a výběrová kritéria. Expertní skupina proti organizovanému zločinu Rady Evropy je následně redefinovala. Jedná se o následující kritéria:

Závazná kritéria pro zločineckou skupinu:

1. spolupracující skupina dvou a více lidí,
2. trvající dlouhou nebo neomezenou dobu,
3. podezření či usvědčení ze spáchání trestných činů,
4. s primární cílem získat zisk nebo moc,
5. každý účastník má svou specifickou roli nebo úkol.

Výběrová kritéria pro zločineckou skupinu:

1. využívá hierarchii a formy kontroly,
2. využívá pohrůžek a násilí jako prostředky zastrašování,
3. vlivně působí v oblasti politiky, médií, veřejné správy, orgánů činných v trestním řízení, výkonu spravedlnosti nebo ekonomiky, a to za pomoci korupce a jiných nástrojů,
4. využívá komerčních a podnikatelských struktur,
5. podílí se na praní špinavých peněz,
6. má mezinárodní působnost.

Aby se jednalo o organizovaný zločin dle Evropské komise, musí být splněno nejméně šest a více z výše uvedených kritérií, z kterých musí být minimálně čtyři závazná kritéria. (HRABÁLEK, 2007, s. 14)

3.2 Vývoj organizovaného zločinu na území ČR

Na území Československa před rokem 1989 se organizovaný zločin ve významnější a rozvinutější podobě nevyskytoval. Byly zaznamenány určité prvky organizovanosti v rámci nelegálních směn valut, na mezinárodní úrovni to pak byly krádeže umění. Prvky, které jsou typické pro organizované zločinecké skupiny, se nerozvinuly jednak proto, že byla přemíra represivních složek státu, a také v důsledku nízké koupěschopnosti obyvatelstva nebyla po nákladném nelegálním zboží a službách dostatečná poptávka. Za těchto podmínek bylo příliš riskantní a málo výnosné provozovat organizovaný zločin.

Po změně politického uspořádání a vzniku demokratické společnosti a po všech souvisejících změnách ve státní správě, justici, ekonomice, kultuře a sociální struktuře se situace výrazně změnila. Nově tak mohl nastat volný pohyb zboží, investic a kapitálu a došlo i ke změnám v cestování. Při reformách bankovních a finančních institucí byla ekonomická transformace spojena s objemnými majetkovými přesuny. Pro přiblížení se české společnosti světu a pro začlenění České republiky do demokratické Evropy bylo otevření hranic i ekonomiky naprosto nezbytným krokem. Zároveň s otevřením hranic se také zvýšil pohyb nelegálního zboží, kapitálu, služeb a osob. V případě České republiky zvyšovala možnost zneužití otevřených hranic i pro zločin výhodná geografická poloha. Ve všech pohybech, proudících většinou z východu na západ, se Česká republika stala významnou tranzitní zemí. Postupně pak získala význam i jako země cílová. Zvýšil se počet osob nelegálně se pohybujících na území ČR a usadily se zde různé mezinárodní skupiny.

Geograficky výhodná poloha země s oslabenou funkčností státu měla za následek, že se Česká republika změnila ze země tranzitní na zemi cílovou, a to včetně stálého usazení mezinárodních zločineckých skupin. Kromě zahraničních skupin organizovaného zločinu se hned po revoluci začali do této oblasti zapojovat i občané České republiky. Buďto spolupracovali s některými zahraničními skupinami, nebo pracovali samostatně. Tito lidé se rekrutovali převážně z oblasti tzv. „šedé ekonomiky“. (CEJP, 2010)

Novodobý organizovaný zločin v ČR neměl oproti organizovanému zločinu ze Sovětského svazu a Balkánu kořeny v domácích kriminálních strukturách.

Mezinárodní skupiny po prozkoumání trhu a reálií České republiky začaly importovat do ČR systém řízení a organizace shodný s modelem fungujícím v jejich mateřské zemi. Domácí kriminální prostředí těžko reagovalo na vyšší standard a sofistikovanější formy mezinárodního organizovaného zločinu. Z počátku devadesátých let minulého století tak mezinárodní skupiny ovládaly 75 % veškerého organizovaného zločinu v ČR. Domácí kriminální prostředí pro mezinárodní skupiny vykonávalo pouze pomocné a doprovodné činnosti.

Světová meziministerská konference o organizovaném mezinárodním zločinu, která se konala v Neapoli v roce 1994, byla impulsem pro české státní orgány k přijetí závazků vyplývajících z mezinárodních dokumentů a spolupráce. Výsledkem tohoto summitu byla Neapolská politická deklarace a Celosvětový akční plán proti organizovanému transnacionálnímu zločinu. V roce 1998 došlo ze strany České republiky k podepsání předvstupního paktu o organizovaném zločinu, který byl uzavřen mezi členy EU a kandidátskými zeměmi v roce 1997. V roce 1995 byla podepsána Úmluva Rady Evropy o praní, vyhledávání, zadržování a zabavování zisků ze zločinu. Česká republika se od roku 1996 stala součástí projektu Rady Evropy OCTOPUS. Taktéž se ČR začala podílet na práci Výboru expertů Rady Evropy pro trestní právo a kriminologické aspekty organizovaného zločinu. Závazky vyplývající z mezinárodních úmluv byly následně implementovány při tvorbě politiky, legislativních úpravách a správních rozhodnutích. (CEJP 2010, s. 14)

V roce 1996 byla přijata první vládní koncepce v boji s organizovaným zločinem. Během devadesátých let minulého století docházelo k podstatným legislativní změnám ve vztahu k organizovanému zločinu, např. došlo ke zpřísnění trestní sankce za trestnou činnost spáchanou v organizované skupině. V roce 1995 byl doplněn trestní zákon o nové instituty, např. o beztrestnost skrytého agenta, účast na zločinném spolčení a zejména o definici zločinného spolčení. Do trestního řádu byl doplněn institut anonymního svědka, a to z důvodu zlepšení ochrany osob zapojených do trestního řízení proti organizovanému zločinu. V roce 1995 došlo také k úpravě institutu použití odposlechu, který byl již do trestního zákona implementován v roce 1990. Tehdejší novela zákona o Policii ČR taktéž rozšířila rozsah zvláštních policejních

pátracích prostředků, a to o možnost využití skrytého agenta a předstíraný převod věci.

Ve srovnání s devadesátými lety minulého století došlo u organizovaného zločinu v České republice k výrazným změnám, a to jak v jeho charakteru, tak v jeho samotné struktuře. U novodobého organizovaného zločinu dochází k jeho větší institucionalizaci a je páchán na daleko vyšší úrovni, s mnohem větším rozsahem aktivit a zájmů. Zvyšující se technická vybavenost jednotlivých zločineckých skupin generuje vyšší zisky, a díky tomu získávají značný technologický předstih před vyšetřujícími orgány. Tento jev má za následek stále složitější odhalování nelegálních aktivit organizovaného zločinu. Trendem současnosti je rozdělení sfér vlivu jednotlivých skupin organizovaného zločinu. Anonymita vůdců zločineckých skupin, kteří skupiny řídí skrytě a s dostatečným odstupem, je oproti minulým letům značně vyšší. Naopak oproti minulosti ubylo páchání násilné trestné činnosti, tu především nahradila hospodářská trestná činnost, kyberkriminalita a nelegální vyvážení prostředků z fondů Evropské unie. Postupným vývojem došlo ke stabilizaci organizovaného zločinu, který legalizuje své prostředky skrze své podnikatelské aktivity a s prostřednictvím svých kontaktů do ekonomické a bezpečnostní sféry. (CEJP, 2010)

3.3 Právní prostředky boje proti organizovanému zločinu

Pro efektivní odhalování a dokazování organizovaného zločinu je možno využít různých právních prostředků. Právě při odhalování latentní kriminality hrají orgány činné v trestním řízení nezastupitelnou úlohu. Policejní orgány jsou oprávněny v rámci preventivní a odhalovací činnosti získávat první signály o skrytých spáchaných trestných činech. (BUDKA 2017, s. 15)

Taktéž je potřeba v úvodu této kapitoly zmínit zákonnou definici pojmu „organizovaná zločinecká skupina“, se kterou budeme v následující kapitole pracovat. Definici můžeme nalézt v § 129 zákona č. 40/2009 Sb., resp. trestního zákoníku. *„Organizovaná zločinecká skupina je společenství více osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, která je zaměřena na soustavné páchání úmyslné trestné činnosti.“* (Zákon č. 40/2009 Sb.)

Zákonnému pojmu „organizovaná zločinecká skupina“ předcházeli v českém právu starší názvy, a to „zločinné spolčení“, které bylo obsaženo v předpise č. 140/1961, trestním zákoně pod §89 odst. 17. Institut „zločinného spolčení“ byl do trestního zákona zařazen v roce 1995, a to z důvodu, že podle tehdejší legislativy nebyla možnost postihovat kriminální jednání organizovaných skupin.

V roce 2001 došlo ke změně zákonného pojmu, a to z důvodu zajištění kompatibility vůči mezinárodním smlouvám, kterými byla ČR vázána. Termín „organizovaná zločinecká skupina“ pravděpodobně pramení z Úmluvy OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu z roku 2000, která operuje s pojmem „organized criminal group“.

Definice „organizované zločinecké skupiny“ musí obsahovat následující čtyři znaky:

- společenství více osob,
- organizace vnitřní struktury spolu s rozdělením činnosti,
- soustavné páčání trestné činnosti,
- úmyslné páčání trestné činnosti.

Všechny výše vypsány znaky musí být naplněny, aby bylo možné prohlásit, že daná skupina pachatelů může být skutečně označena jako „organizovaná zločinecká skupina“. (ŠÁMAL 2012, s. 1376–1378)

Slabina zákonné definice „organizované zločinecké skupiny“ tkví v problematickém prokazování vnitřní organizační struktury zločineckých skupin. V případě, že nelze prokázat její existenci, nelze pak takovou strukturu považovat za organizovanou zločineckou skupinu. Poté nelze aplikovat navazující trestněprávní ustanovení vztahující se právě k „organizované zločinecké skupině“ např. § 361 zákona č. 40/2009 Sb.

Účast na organizované zločinecké skupině § 361 zákona č. 40/2009 Sb.

Trestný čin „Účast na organizované zločinecké skupině“ je zařazen v trestním zákoně do hlavy desáté mezi trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných.

Jedná se o stěžejní skutkovou podstatu pro postih kriminálního jednání spojeného s organizovaným zločinem.

- *Odst. 1 říká: „Kdo založí organizovanou zločineckou skupinu, kdo se činnosti organizované zločinecké skupiny účastní, nebo kdo organizovanou zločineckou skupinu podporuje, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku.“ (Zákon č. 40/2009 Sb.)*
- *Odst. 2. říká: „Odnětím svobody na tři léta až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve vztahu k organizované zločinecké skupině určené nebo zaměřené k páčání vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312)“.* (Zákon č. 40/2009 Sb.)
- *Odst. 3 říká: „Odnětím svobody na pět až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, je-li vedoucím činitelem nebo představitelem organizované zločinecké skupiny určené nebo zaměřené k páčání vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312)“.* (Zákon č. 40/2009 Sb.)
- *Odst. 4 říká: „Ustanovení § 107 a 108 se na pachatele činu uvedeného v odstavcích 1 až 3 neužijí.“*

První odstavec vymezuje jednání, která jsou s organizovaným zločinem považována za společensky nebezpečná, jako je samotné založení. Za trestné jednání vedoucí k založení organizované zločinecké skupiny se považuje i přesto, že skupina prozatím žádnou trestnou činnost nespáchala. Taktéž považujeme za trestnou přeměnu nezávadné společnosti na zločineckou skupinu. U všech výše popsanych případů platí, že se musí jednat o trestný čin úmyslný. (ŠÁMAL 2012, s. 3343)

Zvláštní ustanovení o účinné lítosti § 362 zákona č. 40/2009 Sb.

„Kdo spáchá čin uvedený v § 361, není trestný, učinil-li o organizované zločinecké skupině oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému tímto zákonem z jiného činu organizované zločinecké

skupiny, než je uveden v § 361, mohlo být ještě odstraněno. Voják může takové oznámení učinit i nadřízenému.“ (Zákon č. 40/2009 Sb.)

Tento paragraf lze označit za preventivní opatření, kterým se zákonodárce snaží předcházet trestné činnosti a promine trestní postih pachatele, pokud takovouto činnost oznámí státnímu zástupci či policejnímu orgánu v případě, kdy může být nebezpečí odstraněno.

Beztrestnost agenta dle § 363 zákona č. 40/2009 Sb.

Odst. 1. říká: „Policista plní úkoly jako agent podle jiného právního předpisu (dále jen „agent“), který se účastní činnosti organizované zločinecké skupiny nebo organizovanou zločineckou skupinu podporuje, není pro trestný čin účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 1, 2 trestný, jestliže se takového činu dopustil s cílem odhalit pachatele trestné činnosti spáchané ve prospěch organizované zločinecké skupiny.“ (Zákon č. 40/2009 Sb.)

Odst. 2. říká: “Policista plní úkoly jako agent, který se účastní činnosti organizované zločinecké skupiny nebo jako člen organizované skupiny nebo některou takovou skupinu podporuje, není trestný pro výčet trestných činů, jestliže se takového činu dopustil s cílem odhalit pachatele trestné činnosti spáchané členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo spáchané ve prospěch organizované zločinecké skupiny.“ (Zákon č. 40/2009 Sb.)

Odst. 3. říká: „Beztrestným se nestává agent, který organizovanou zločineckou skupinu nebo organizovanou skupinu založil nebo zosnoval.“

Zákonodárce se tímto zaručuje, že policejní agenti při plnění svých úkolů, které mnohdy spočívají na účasti kriminálních činností organizovaných zločineckých skupin, nebudou vystaveni trestnímu stíhání. A to primárně z důvodu zefektivnění činnosti agentů, kteří se snaží proniknout hluboko do struktur zločineckých skupin, což s sebou mnohdy přináší i účast při páchání trestných činů. Na rozdíl od informátora se v tomto případě musí výlučně jednat o příslušníka Policie ČR. (BUDKA 2017, s. 27)

Zabránění legalizaci výnosů z trestné činnosti

Vytváření zisku patří mezi jeden z hlavních cílů organizovaného zločinu. V současné době je pro organizovaný zločin klíčové umět tyto zisky efektivně a bezpečně legalizovat, a to z důvodu digitalizace, kdy jsou veškeré finanční transakce snadno zmapovatelné. Zákonná úprava bojující vůči těmto praktikám je v § 216 a § 217 zákona č. 40/2009 Sb., které postihují trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti a jeho nedbalostní formu.

Legalizace výnosů z trestné činnosti dle § 216 zákona č. 40/2009 Sb.

Odst. 1. říká: „Kdo zastírá původ nebo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění původu“

- a) věci, která byla získána trestným činem spáchaným na území České republiky nebo v cizině, nebo jako odměna za něj, nebo*
- b) věci, která byla opatřena za věc uvedenou v písmenu a), nebo kdo jinému spáchání takového činu umožní nebo se ke spáchání takového činu spolčí, bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci; spáchá-li však takový čin ve vztahu k věci, která pochází z trestného činu, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán tímto trestem mírnějším. (Zákon č. 40/2009 Sb.)*

Výše zmíněným paragrafem došlo k dodržování závazků vůči Evropské úmluvě o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinů z roku 1995. Oproti tomu se § 217 soustředí na nedbalostní formu páchaní trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti a lze jej spojit se zákonem č. 253/2008 o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, kterým jsou ukládány povinnosti finančním institucím a osobám pracujícím, podnikajícím v tomto oboru. Ty mají za úkol oznamovat podezřelé obchody Ministerstvu financí, resp. Finančnímu analytickému úřadu a svou činností přispívat k boji proti organizovanému zločinu a financování terorismu.

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

Záznam a odposlech provozu telekomunikační stanice považujeme za jeden z nejpoužívanějších nástrojů, které jsou v boji proti organizovanému zločinu k dispozici. Dlouho před jeho zavedením do trestního řádu byla kontroverzní

povaha odposlechu zdrojem mnoha sporů, neboť zde docházelo k narušení Listiny základních práv a svobod.

Předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce je dle 2 odst. § 88 trestního řádu č. 141 / 1961 Sb. oprávněn nařídit odposlech. *„Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu musí být vydán písemně a musí být odůvodněn, včetně konkrétního odkazu na vyhlášenou mezinárodní smlouvu v případě, že se vede trestní řízení pro úmyslný trestný čin, k jehož stíhání tato mezinárodní smlouva zavazuje. V příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu musí být stanovena uživatelská adresa či zařízení a osoba uživatele, pokud je její totožnost známa, a doba, po kterou bude odposlech a záznam telekomunikačního provozu prováděn, která nesmí být delší než čtyři měsíce.“* (Zákon č. 141 / 1961 Sb.)

Oprávněný orgán, který využil odposlech, má za povinnost průběžně vyhodnocovat, zda trvají důvody, které byly uvedeny v žádosti o udělení záznamu a odposlechu telekomunikačního provozu. Pokud pominou důvody, je povinností ihned ukončit odposlech a záznam telekomunikačního provozu, a to i před skončením lhůty, pro kterou bylo žádáno. (BUDKA, 2017)

Operativně pátrací prostředky dle § 158b zákona č. 141/1961 Sb.

Operativně pátracími prostředky je myšleno souhrnné opatření policejních orgánů prováděných v souladu s trestním řádem a dalšími právními předpisy za účelem předcházení, odhalování a objasňování trestné činnosti, pátrání po skrývajících se pachatelích, hledaných nezvěstných osobách a věcných důkazech. (ŠÁMAL 2013, s. 508)

Odst 1. říká: „Není-li dále stanoveno jinak, je policejní orgán, pokud k tomu byl pověřen příslušným ministrem, a jde-li o útovar Policie České republiky, policejním prezidentem, jde-li o Generální inspekci bezpečnostních sborů, jejím ředitelem, jde-li o útovar Vojenského zpravodajství, jeho ředitelem, a jde-li o útovar Bezpečnostní informační služby, jejím ředitelem, a jde-li o útovar Úřadu pro zahraniční styky a informace, jeho ředitelem, oprávněn v řízení o úmyslném trestném činu používat operativně pátrací prostředky, kterými se rozumí:

a) předstíraný převod,

- b) sledování osob a věcí,
- c) použití agenta.“

Odst. 2. říká: „Používání operativně pátracích prostředků nesmí sledovat jiný zájem než získání skutečností důležitých pro trestní řízení. Tyto prostředky je možné použít jen tehdy, nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak nebo bylo-li by jinak jeho dosažení podstatně ztíženo. Práva a svobody osob lze omezit jen v míře nezbytně nutné.“

Odst. 3. říká: „Zvukové, obrazové a jiné záznamy získané při použití operativně pátracích prostředků způsobem odpovídajícím ustanovením tohoto zákona lze použít jako důkaz.“ (Zákon č. 141/1961 Sb.)

Podpůrné operativně pátrací prostředky

Dle zákona o Policii ČR č. 273/2008 Sb. jsou prostředky využívány v operativně pátrací činnosti policie pro společný účel, kterým je vyhledávání, dokumentování a sběr informací důležitých pro plnění úkolů policie. Primárně se jedná o úkoly plněné v souvislosti s bojem proti trestné činnosti. Tyto prostředky považujeme za instituty policejního práva, jež podporují nasazení operativních pátracích prostředků, ale není jejich primárním účelem opatření důkazu pro trestní řízení.

Rozlišení podpůrných operativně pátracích prostředků:

- informátor,
- krycí prostředky,
- zabezpečovací technika,
- zvláštní finanční prostředky.

Informátor dle § 73 zákona č. 273/2008 Sb.

Informátorem je označována fyzická osoba, která dobrovolným způsobem poskytuje policii informace a služby, a koná tak konspirativním způsobem, aby nebyla vyzrazena vzájemná spolupráce s útvarem policie. Za takovou činnost může policie informátorovi poskytnout finanční nebo věcnou odměnu.

Informátoři jsou osoby, které disponují přístupem k informacím o trestné činnosti a kriminálním prostředí, ve kterém se většinou i samy pohybují. Policií

jsou často informátoři vyhledávání, protože je zisk takovýchto informací mnohdy snazší než do zájmového kriminálního prostředí vyslat agenta. Informátoři pochází z různého sociálního, ekonomického, národnostního, institucionálního či kriminálního prostředí. Práce s informátory, jejich vyhledávání, získávání, kultivace vztahů s nimi, jejich motivace a samozřejmě jejich informační vytěžování patří k základním kamenům operativně pátrací činnosti. (VANGELI 2009, s. 280)

Krycí prostředky dle § 74 zákona č. 273/2008 Sb.

Krycím prostředkem je myšlena věc včetně krycího dokladu, prostoru nebo činnosti, která slouží k zakrytí skutečné totožnosti osoby a zabrání tak vyzrazení její činnosti nebo činnosti policie.

Krycí doklad dle § 75 zákona č. 273/2008 Sb.

Krycím dokladem je myšlena listina, případně jiný typ dokumentu sloužící k zastírání skutečné totožnosti osoby a zabránění vyzrazení činnosti, krycího prostředku, zabezpečovacích technik, policejní činnosti anebo k jiným podobným účelům.

Druhým odstavcem § 75 jsou vyjmenovány průkazy, které nesmí být vytvořeny jako krycí doklad. Průkaz člena vlády, poslance nebo senátora, člena Nejvyššího kontrolního úřadu, guvernéra České národní banky, inspektora Úřadu pro ochranu osobních údajů, služební průkaz soudce, soudce Ústavního soudu, státního zástupce a doklad osoby žijící nebo zemřelé. (VANGELI 2009, s. 282)

Zabezpečovací technika dle § 76 zákona č. 273/2008 Sb.

Zabezpečovací technikou jsou myšleny technické prostředky a zařízení, jejichž použití má za cíl předcházet nebo odstranit ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti. Její obecné vymezení nedefinuje konkrétní povahu této techniky v souladu se skutečností stále se vyvíjejících nových technologií. (VANGELI 2009, s. 283)

Zvláštní finanční prostředky dle § 77 zákona č. 273/2008 Sb.

Zvláštními finančními prostředky rozumíme vyčleněné finanční prostředky, které jsou primárně využívány na výdaje související se získáváním poznatků o trestné činnosti, používáním operativně pátracích prostředků nebo podpůrných operativně pátracích prostředků. (Zákon č. 273/2008 Sb.)

3.4 Nástroje a subjekty potírající organizovaný zločin na území ČR

Dle kompetenčního zákona č. 2/1969 Sb. spadá organizovaný zločin do gesce Ministerstva vnitra a na boj s ním se primárně zaměřují orgány činné v trestním řízení. Na potírání organizovaného zločinu mají vliv i další ministerstva a jejich složky, např. Ministerstvo financí (Celní správa ČR, Finanční správa ČR, Finanční analytický útvar) a Úřad vlády ČR (oblast korupce a drogové problematiky).

Významná role v boji proti organizovanému zločinu připadá Policii ČR, v jejíž struktuře se problematice organizovaného zločinu věnuje zejména Národní protidrogová centrála SKPV a Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV. Skutkově jednodušší případy jsou řešeny v rámci kriminální policie a vyšetřování, která jsou součástí jednotlivých krajských ředitelství policie. Dále je to specializovaný tým Daňová Kobra, který vznikl v roce 2014, jehož součástí jsou příslušníci bývalého útvaru odhalování korupce a finanční kriminality SKPV (současného NCOZ), Generálního ředitelství cel a Generálního finančního ředitelství. Tento útvar vyhledává skutkově složité případy daňové kriminality, a to především v problematice spotřební daně a daně z připadané hodnoty. (KONCEPCE BOJE PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU, 2018)

Zpravodajské služby hrají v problematice potírání organizovaného zločinu taktéž významnou roli. V rámci své působnosti zajišťují a předávají poznatky o působení skupin organizovaného zločinu na území ČR. Poznatky mohou být po jejich zpracování předávány oprávněným adresátům, anebo orgánům činným v trestním řízení, dle § 8 odst. 3 zákona č. 153/1994 Sb.

Organizovaný zločin pro své potřeby využívá zejména mezer a nedostatků v zákonech upravujících oblasti jeho působení, např. oblast veřejných zakázek,

obchodních korporací, veřejných výdajů atd. Jedním z nejefektivnějších nástrojů proti aktivitám organizovaného zločinu se jeví tvorba kvalitních zákonů upravujících tyto procesy.

Za hlavní strategické materiály pro oblast organizovaného zločinu lze považovat následující dokumenty:

- Bezpečnostní strategie ČR,
- Audit národní bezpečnosti,
- Koncepce boje proti organizovanému zločinu,
- Akční plán boje proti organizovanému zločinu,
- Vládní koncepce boje s korupcí,
- Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním.

3.5 Bezpečnostní strategie České republiky

Je jedním ze základních koncepčních dokumentů vlády ČR, prostřednictvím kterého jsou na základě analýzy bezpečnostních hrozeb a z nich plynoucích rizik stanoveny bezpečnostní zájmy ČR. V Bezpečnostní strategii ČR je definována úloha a postavení správních úřadů, orgánů územní samosprávy, ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů, havarijních, záchranných aj. služeb ČR při naplňování bezpečnostní politiky. V Bezpečnostní strategii ČR jsou rovněž stanoveny vojenskopolitické ambice ČR. První Bezpečnostní strategie ČR byla vydána v roce 1999 před vstupem České republiky do NATO. Doposud platná strategie vyšla v roce 2015 z důvodu adekvátní reakce na události ve světě, zejména na výzvy, které pro NATO a EU představují změny bezpečnostního prostředí. (BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČR, 2015)

Česká republika dle Bezpečnostní strategie rozlišuje bezpečnostní zájmy do tří kategorií:

- životní zájmy,
- strategické zájmy,
- další významné zájmy.

Životní zájmy

Životní zájmy mají za cíl zajištění suverenity, politické nezávislosti ČR, územní celistvosti a zachování veškerých náležitostí demokratického právního státu, a to včetně záruky a ochrany základních lidských práv a svobod obyvatel. Ochrana životních zájmů státu a jeho občanů je základní povinností vlády i všech orgánů veřejné správy. Pro zajištění ochrany a obrany životních zájmů je ČR připravena využít veškerých legitimních přístupů a dostupných prostředků.

Strategické zájmy

K ochraně životních zájmů dopomáhá naplnění strategických zájmů. Zároveň strategické zájmy zajišťují prosperitu a společenský rozvoj ČR. K jejich prosazování jsou voleny prostředky a přístupy s ohledem na situaci.

Vybrané příklady strategických zájmů ČR:

- stabilita a bezpečnost v euroatlantickém prostoru,
- ekonomická bezpečnost ČR a posilování konkurenceschopné ekonomiky,
- zajištění kybernetické bezpečnosti a obrany ČR,
- preventivní a represivní potlačení bezpečnostních hrozeb ohrožujících ČR a její spojence.

Další významné zájmy

Cílem prosazování dalších významných zájmů je zvyšování odolnosti společnosti proti bezpečnostním hrozbám. Mezi další významné zájmy patří například:

- snižování kriminality s důrazem na organizovaný zločin, hospodářskou kriminalitu, kyberkriminalitu a boj s korupcí,
- posilování zpravodajské ochrany a obrany ČR, veřejné informovanosti a aktivního podílu občanů na zajištění bezpečnosti,
- rozvoj vědecko-technického segmentu s důrazem na nové technologie,
- ochrana životního prostředí. (BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČR, 2015)

3.6 Koncepce boje proti organizovanému zločinu

Jedním z významných nástrojů věnujícím se pouze organizovanému zločinu je Koncepce boje proti organizovanému zločinu, kterou schvaluje vláda ČR. Jednou z nich je i aktuální Koncepce boje proti organizovanému zločinu platná do roku 2023. Koncepti zpracovává Ministerstvo vnitra a nahrazuje tak předchozí Koncepti boje proti organizovanému zločinu na období 2015–2017. Koncepce vychází z policejních expertíz a odborných studií, které se danou problematikou zabývají. Upravuje tak přijímání, vyhodnocování a aktualizování účinných opatření v boji proti organizovanému zločinu. Cílem koncepce není budovat nové struktury, vytvářet nové zákony, ale identifikovat, popsat a eliminovat překážky, které zabraňují efektivnímu využívání již dostupných prostředků. Nově spolu s koncepcí vychází dvouletý akční plán. Předchozí koncepce bez akčních plánů měly pouze limitovaný účinek, neboť nebylo možné po jejich schválení do nich zasahovat.

Text koncepce částečně vychází ze zjištění Europolu, jež byly publikovány ve Zprávě o posouzení hrozeb závažné a organizované trestné činnosti v EU (SOCTA 2017), která bude blíže popsána v samostatné kapitole této práce. Cílem koncepce je přijmout obecné opatření, které bude prospěšné pro co nejširší oblast boje s organizovaným zločinem. Dochází tak k zaplnění určité mezery, která mezi ostatními dokumenty věnujícími se organizovanému zločinu vznikla a také pomáhá identifikovat nové způsoby a formy, kterými se organizovaný zločin prosazuje. Probíhají taktéž úvahy o užší koordinaci jednotlivých strategických materiálů v oblasti vnitřní bezpečnosti, jejímž cílem by bylo propojení a komplexnost materiálů. (KONCEPCE BOJE PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU, 2018)

Identifikované problematické oblasti

Tato kapitola shrnuje hlavní oblasti, kde jsou dle koncepce vnímány jisté vady v současné praxi boje s organizovaným zločinem. Poznatky byly získány z předchozích materiálů a jednání pracovních skupin. Koncepce taktéž upozorňuje na stále trvající nedostatečné personální, materiální, finanční a technické zajištění orgánů činných v trestním řízení.

A) Legislativní podmínky pro činnost orgánů činných v trestním řízení

„Vyšetřování trestné činnosti komplikuje situace v oblasti úpravy trestního řízení. Současný trestní řád je vnímán jako zastaralý a po řadě dílčích novelizací vnitřně nekonzistentní. Trestní řízení v něm provází složitá administrativa. Přestože přijetí nové úpravy trestního řádu bylo vnímáno jako politická priorita, práce na jeho přípravě probíhají spíše pomalu a v brzké době není reálné její přijetí očekávat.“ (KONCEPCE BOJE PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU 2018, s. 8)

B) Spolupráce a sdílení informací v rámci ČR

„Spolupráce mezi orgány činnými v trestním řízení a dalšími státními subjekty je obecně vnímána jako kvalitní a prospěšná, nicméně trpí stále určitými nedostatky. V některých případech nedochází ke spolupráci při řešení jednotlivých případů, nejsou sdíleny informace či pro toto sdílení chybí právní základ. Chybí možnost v dostupných informacích adekvátně vyhledávat. Chybí jednotný analytický nástroj pro práci s databázemi jednotlivých složek.“ (KONCEPCE BOJE PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU 2018, s. 8)

C) Mezinárodní policejní a justiční spolupráce

„Přestože v rámci Policie ČR existuje specializované pracoviště – odbor mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia ČR, v jehož rámci jazykově vybavení policisté poskytují podporu v režimu 24/7 orgánům činným v trestním řízení při výměně informací, objevují se v oblasti mezinárodní spolupráce určité problémy. Komplikovanější je spolupráce se vzdálenými zeměmi, ve kterých není styčný důstojník Policie ČR a případně chybí pro spolupráci smluvní základ. Z hlediska orgánů činných v trestním řízení je v některých případech negativním rysem mezinárodní policejní spolupráce její zdlouhavost a administrativní náročnost, která závisí na náležitostech konkrétních případů a požadavcích zahraničních partnerů.“ (KONCEPCE BOJE PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU 2018, s. 9)

D) Správa zajištěného majetku

„Poslední novely trestního řádu a zákona č. 279/2003 Sb. nastavily adekvátní právní rámec pro zajištění a správu majetku zajištěného v trestním řízení. Orgány činné v trestním řízení se nicméně potýkají s praktickými problémy při aplikaci této úpravy spojenými s větším počtem úkonů a nárůstem administrativy v souvislosti se zajištěním

a správou zajištěného majetku.“ (KONCEPCE BOJE PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU 2018, s. 10)

E) Oblast hospodářské trestné činnosti

„Přestože v oblasti hospodářské trestné činnosti vznikají dlouhodobě nejvyšší škody v řádu desítek miliard, není tato oblast dostatečně personálně zabezpečena. Operativní činnost v této oblasti v podstatě neprobíhá pro nedostatek lidských zdrojů. Vyšetřovatelé jsou přetíženi vysokými počty spisů a na většině útvarů není možné vytvářet v komplikovanějších případech týmy. Počet specialistů na finanční šetření není dostatečný (zejména ve srovnání s ostatními členskými státy EU) a problémem je i nedostatek analytiků věnujících se této oblasti.“ (KONCEPCE BOJE PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU 2018, s. 10)

F) Trestná činnost proti životnímu prostředí

„V současné době patří Česká republika mezi významně země, které jsou dotčeny nelegálním obchodem s ohroženými druhy rostlin a živočichů. Tyto druhy jsou chráněny na základě Úmluvy o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES). Jedná se o vysokou formu sofistikovaného organizovaného zločinu, který je napojen i na další nelegální činnost, např. obchod se zbraněmi, obchod s drogami, legalizace výnosů z trestné činnosti apod.“ (KONCEPCE BOJE PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU 2018, s. 10)

G) Změna struktury činnosti organizovaného zločinu

„Změna činnosti organizovaných skupin i nápadu kriminality neodpovídá vždy hierarchickým strukturám řízených státních orgánů a některé činnosti jsou vykonávány rutinně bez širší reflexe přicházejících změn. Dochází tak k přetížení pracovníků zabývajících se nově rostoucí problematikou např. kyberkriminalitou, a tím zločinci získávají technologický a odborný náskok. Nově dostupné platební i jiné nástroje (anonymní platební karty, kryptoměny, anonymní úschovné schránky, skrytý internet – darknet) jsou zapojovány do činnosti organizovaných skupin, neboť neexistuje dostatečná regulace jejich používání, nebo chybí oprávnění pro orgány činné v trestním řízení pro přístup k informacím o nich.“ (KONCEPCE BOJE PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU 2018, s. 11)

Cíl a financování Koncepce boje proti organizovanému zločinu

Hlavním cílem Koncepce je stav, kdy bude docházet k efektivnímu odhalování a vyšetřování organizovaného zločinu. Státní orgány budou disponovat dostatečným materiálním, informačním i personálním zabezpečením pro účinný boj se všemi formami organizovaného zločinu, včetně toho mezinárodního. V neposlední řadě bude docházet k efektivnímu zajišťování a odčerpávání zisků organizovaného zločinu.

U jednotlivých opatření, jež jsou řešeny v Akčním plánu boje proti organizovanému zločinu, je uveden i vhodný způsob financování. V ideální rovině je předpokládáno financování z mimorozpočtových finančních prostředků, například z fondů EU nebo z rozpočtů gestorů. V případě vyžadování financování nad rámec běžného rozpočtu gestora, bude financování provedeno standardní cestou ze státního rozpočtu, případně formou uvolnění prostředků z rozpočtových rezerv.

Příloha 1 – aktuální stav organizovaného zločinu v ČR

Příloha popisuje aktuální stav organizovaného zločinu v ČR a vychází tak z materiálů Policie ČR, Ministerstva spravedlnosti, Generálního finančního ředitelství, Generálního ředitelství cel, Finančního analytického úřadu, Nejvyššího státního zastupitelství, Institutu kriminologie a sociální prevence a zpravodajských služeb. Kapitoly kopírují hlavní oblasti aktivit organizovaného zločinu na území ČR a jeho potírání.

Aktuální stav organizovaného zločinu lze rozdělit na dvě odlišné formy, a to na klasickou a moderní formu. Aktivity klasického organizovaného zločinu jsou zjevně o nelegálních aktivitách (obchod s drogami, nelegální migrace, padělání dokladů atd.). Oblast klasického organizovaného zločinu je aktuálně poměrně účinně postihována. Oproti tomu moderní organizovaný zločin se snaží o vytváření nežádoucích klientelistických a korupčních sítí, ovlivňování rozhodnutí veřejných orgánů a ovlivnění normotvorby. Výše zmíněné aktivity jsou obtížně prokazatelné a značná jejich část bývá považována za legitimní a legální. U takovýchto aktivit vyplývá škodlivost primárně z jejich konečného důsledku, kterým většinou bývá neefektivní využití veřejných finančních prostředků.

Současnou situaci je možné shrnout výčtem hlavních trendů organizovaného zločinu:

- Organizovaný zločin plynule přechází na méně nápadný a sofistikovanější druh trestné činnosti.
- Zaznamenáváme značný nárůst hospodářské a kybernetické kriminality.
- Mezi hlavní zástupce etnicky odlišitelných skupin v ČR lze zařadit vietnamské, ruskojazyčné, balkánské a čínské skupiny organizovaného zločinu.
- Zaznamenáváme nárůst mezinárodní spolupráce zločineckých skupin.
- Pachatelé trestných činů mnohdy využívají profesionálních služeb účetních a právníků.
- Zločinecké skupiny využívají pro komunikaci šifrovací nástroje a anonymní prostředí internetu.
- Na dobré úrovni lze ohodnotit vnitrostátní spolupráci relevantních orgánů.
- Dochází ke zlepšení mezinárodní spolupráce, zejména s institucemi jako je Interpol, Europol a Eurojust, a to díky styčným důstojníkům. (KONCEPCE BOJE PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU, 2018)

3.7 Akční plán boje proti organizovanému zločinu

Jedná se o první z celkových tří akčních plánů, které mají sloužit k naplnění cílů Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023. Platnost plánu je časově omezena, a opakuje se ve dvouletých cyklech. Akční plán byl schválen usnesením vlády č. 325 ze dne 23. května 2018. Po uplynutí platnosti akčního plánu bude probíhat vyhodnocování naplnění předchozích cílů. Toto vyhodnocování bude zpracováno odborem bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra, jehož výsledky budou předkládány Bezpečnostní radě státu. Opatření jsou stanovena formou jednotlivých karet, které obsahují všechny potřebné údaje pro jejich naplnění a jsou řazena dle systematiky Koncepce boje proti organizovanému zločinu. (MVČR, 2018)

Přehled cílů Akčního plánu boje proti organizovanému zločinu na roky 2018 a 2019

Strategický cíl A: Zvýšení efektivity procesů v trestním řízení a upřesnění definic problematických instrumentů

Cílem následujícího strategického cíle je zvýšit právní jistoty při užití institutu nasazení agenta a snadnější možnost jeho využití v oprávněných případech. Cíle bude dosaženo za pomoci činnosti pracovní skupiny, jejíž cílem bude paragrafové znění legislativních změn, díky kterým dojde ke zvýšení právní jistoty při využití agenta. Vymezí se zejména podmínky využití tohoto institutu a stanoví se použitelnost informací v trestním řízení, které byly institutem získány.

Strategický cíl B: Posílit spolupráci a sdílení informací při řešení případů organizovaného zločinu

Hlavním přínosem strategického cíle je zjednodušení sdílení informací k jednotlivým případům, a tím urychlit odhalování a vyšetřování trestné činnosti. Aby mohlo být cíle dosaženo, musí dojít k vyhodnocení činnosti útvaru Daňová Kobra. Bude vytvořen soubor postupů zaměřený na rozvoj útvaru Daňová Kobra s regionální působností včetně postupného zavádění útvaru do výkonu.

Strategický cíl C: Rozvoj efektivity mezinárodní spolupráce s vybranými zeměmi a v rámci EU

Přínosem opatření je snazší a rychlejší spolupráce v justiční oblasti, a to ve věcech trestních se státy jako je např. Čínská lidová republika, Vietnamská socialistická republika, Malajsie, Argentina a dalšími. Dohoda s jednotlivými státy přinese pro ČR kvalitnější spolupráci, včetně nastavení nových komunikačních kanálů, které budou mít za následek okamžitý přenos informací a taktéž zvýšení motivace spolupráce s ČR. Strategický cíl dále apeluje na navýšení počtů styčných důstojníků a policistů vyslaných do zahraničí. Součástí strategického cíle je příprava vytvoření národního kontaktního bodu pro střelné zbraně v rámci struktur EU.

Strategický cíl D: Zefektivnit náklady správy zajištěného majetku

Účelem strategického cíle je zvýšení zisků ze zajištěného majetku, zefektivnění správy majetku, který byl zajištěn v rámci trestního řízení a úspora provozních výdajů Policie ČR. V minulosti proběhl úspěšný projekt prodeje zajištěného majetku. Nový systém správy majetku bude obsahovat informační systém s podporou exportu dat z informačních systémů Policie ČR a vytvoření nového portálu na prodej majetku.

Strategický cíl E: Posílit schopnost orgánů vymáhajících právo vyšetřovat hospodářskou kriminalitu

Cílem tohoto bodu je zvýšit počet trestních případů, ve kterých bude uskutečněno finanční šetření, díky čemuž se zvýší hodnota zajištěných zisků z trestné činnosti, a dojde tak ke stabilizaci úseku vyšetřování hospodářské kriminality. K naplnění cíle je zapotřebí vyhodnocení problémů a rizik v policejním výkonu na úseku hospodářské kriminality. Základním problémem je nedostatek odborníků v současném výkonu. Policie disponuje nízkými možnostmi motivace k získání a případnému udržení stávajících odborníků ve výkonu. Přetížení stávajících kriminalistů na úseku hospodářské kriminality má za následek absenci operativně pátrací činnosti a aktivního vyhledávání nových kauz. Cílem strategického cíle je náprava výše zmíněného.

Strategický cíl F: Přijetí konsenzuálního postupu v oblasti kriminality proti životnímu prostředí

Hlavním přínosem strategického cíle je vytvoření systému spolupráce vybraných orgánů a vytvoření uceleného pohledu na problematiku. Ministerstvo životního prostředí spolu s dalšími resorty vytvoří koncepci zaměřenou na oblast obchodu s chráněnými druhy. Koncepce bude opisovat Akční plán EU pro tuto oblast a bude předložen Vládě ČR ke schválení.

Strategický cíl G: Adaptace orgánů činných v trestním řízení na nové metody organizovaného zločinu

Hlavním přínosem bude profesionální úroveň státního zastupitelství, snížení nákladů za znalecké posudky, zrychlení vyšetřování skutkově komplikované trestné činnosti. Cíle lze dosáhnout následujícími kroky: vykonání auditu požadavků analytických a operativních pracovníků SKPV, regulování pronájmů

anonymních bezpečnostních schránek, analýzou situace v oblasti darknetu a virtuálních měn, vytvořením stálého společného vyšetřovacího a koordinačního týmu specializovaného na problematiku strategických komodit a mezinárodních sankcí – STRAKAMS, analýzou finančního zabezpečení boje s organizovaným zločinem. (MVČR, 2018)

3.8 Audit národní bezpečnosti ve vztahu k organizovanému zločinu

Schválením Auditů národní bezpečnosti došlo usnesením Vlády ČR dne 14. prosince 2016 č. 1125. Na jeho vypracování se podílelo více jak 120 expertů z bezpečnostního prostředí, kteří vyhodnotili deset oblastí jako nejzávažnější hrozby pro vnitřní bezpečnost ČR. Mezi tyto oblasti patří např. migrace, přírodní hrozby, působení cizí moci. Pro potřeby této práce se budeme zabývat pouze oblastí organizovaného zločinu, která je zařazena mezi jednu z hrozeb Auditů národní bezpečnosti.

Hodnocení hrozeb v Auditů národní bezpečnosti probíhá z hlediska jejich dopadu na ekonomické a bezpečnostní zájmy státu. Taktéž je hodnoceno dle odhadovaného rozsahu jejich výskytu, ale vzhledem k latentní činnosti organizovaného zločinu není uskutečnitelné rozsah takovýchto aktivit zcela přesně vyčíslit. Hodnocení rozsahu hrozeb je na stupnici nízká – střední – vysoká. Audit národní bezpečnosti nevěnuje pozornost aktivitám klasického organizovaného zločinu (obchod s lidmi, drogami, zbraněmi atd.) z důvodu rozsahu dané problematiky a také proto, že považuje klasický organizovaný zločin za dostatečně zmapovaný. Audit národní bezpečnosti se tedy zaměřuje na méně popsané formy organizovaného zločinu, které považuje za závažnější hrozby pro Českou republiku. (AUDIT NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI, 2016)

Prorůstání organizovaného zločinu do veřejné správy a orgánů činných v trestním řízení

Je považováno za vysokou hrozbu, a to díky negativnímu dopadu na funkčnost a efektivitu státní správy a orgánů činných v trestním řízení v případě infiltrace organizovaného zločinu do jejich struktur. Stávajícím problémem se jeví jmenování osob potažmo úředníků ovlivňujících výkon státní správy a rozdělování financí na základě omezeného výběru předem

vytipovaných jednotlivců, kteří jsou přitom loajální k organizovanému zločinu. „Pokračuje přitom stav, kdy vlivová osoba kriminální organizace umístěná do funkce ve státní správě či veřejné samosprávě je odměňována formou platu, který je díky zastávané pozici již sám o sobě značně nadprůměrný.“ (AUDIT NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI 2016, s. 41)

Taktéž se organizovaný zločin snaží pronikat do prostředí orgánů činných v trestním řízení, dohledových a dozorových orgánů státní správy a zákonodárného procesu, a to nejen na úrovni místních samospráv, ale i na parlamentní a vládní úrovni. Organizované skupiny si takto zajišťují přístup k neveřejným informacím. Objevily se také náznaky, kdy se organizované skupiny snažily proniknout do oblasti justice, kde se pokoušely ovlivňovat výsledky trestních kauz, a to díky obcházení systému přidělování napadlé agendy.

Zneužívání veřejných zakázek a veřejných rozpočtů

Je hodnoceno jako vysoká hrozba pro ČR. Nejzásadnější plýtvání rozpočtovými prostředky ovlivněné aktivitami organizovaného zločinu probíhá v oblasti veřejných dotací a zakázek. Systém zadávání a přidělování veřejných zakázek a dotací spojené s nízkým systémem ochrany vedou k situacím, kdy je řada zakázek cíleně manipulována ve prospěch zločineckých skupin. Kriminální struktury se snaží zakázky řídit již od samého počátku. Cílem takového jednání je vyvádění finančních prostředků do rukou skupin organizovaného zločinu, případně jejich prostředníků. V praxi se objevují případy, kdy je již před samotným vyhlášením veřejné zakázky jasno, která firma danou zakázku vyhraje, a ostatní společnosti v této zakázce plní funkci tzv. „křoví“. Obdobné manipulace bývají zaznamenány i v řadě případů udělování dotací.

Organizovaná daňová kriminalita

Organizovaná daňová kriminalita je vnímaná jako vysoké riziko pro ČR. Tato činnost organizovaného zločinu ohrožuje veřejné příjmy, a to ve formě neodvedených daní jako je např. spotřební daň či DPH. Příkladem mohou být legálně fungující společnosti, které na základě smyšlených faktur získaných od struktur organizovaného zločinu tak předstírají vyšší náklady a zatajují skutečný

dosažený zisk. Takovýmto jednáním si uměle snižují základ daně, a dochází tak k vyměření a zaplacení daně v daleko nižší částce, než jaká odpovídá skutečnosti. Komplikace nastávají, když v roli organizátorů a zejména v pozicích bílých koní jsou cizinci, kteří jsou mnohdy vybaveni padělanými doklady a velmi snadno a nekontrolovatelně se pohybují v rámci Evropy. Takovéto osoby jsou využity pouze pro jediný úkon, a to založení bankovního účtu, anebo společnosti s ručeným omezením, a tím se stávají v rámci trestné činnosti neztotožnitelní a nedohledatelní.

Legalizace výnosů z trestné činnosti

Jako střední hodnotu hrozby pro ČR vnímáme legalizaci zisků z trestné činnosti. Organizované zločinecké struktury generují ze svých aktivit velmi vysoké zisky, které se jejich členové snaží opakovaně využít ve svůj prospěch a zlegalizovat je investicí do legálních statků. V některých případech předstírají struktury organizovaného zločinu skutečnou podnikatelskou činnost a vytvářejí fiktivní obchodních smlouvy, faktury apod. Nejčastěji se tak jedná o těžko prokazatelné plnění jako jsou reklamní služby, poradenství, školení atd. Cílem je uskutečnit velké množství bankovních transferů, díky kterým se znemožní vysledovat tok peněz a zároveň se tyto prostředky vrátí původní osobě, která je vložila do systému a nově s nimi disponuje jako s legitimním příjmem.

Zneužití legitimních služeb pro účely organizovaného zločinu

Hodnoceno středním koeficientem hrozby pro ČR. Organizovaný zločin pro svou nelegální činnost často využívá legálních služeb. Jejich nelegální aspekt nevychází z povahy samotných služeb, ale z účelu, ke kterému je organizovaný zločin využije, např. přesun ukradených peněz na bankovní účet, transport drog poštovní službou atd. Nejvíce dochází ke zneužívání finančních institucí, právních, daňových a účetních poradců, ale také probíhá zneužívání nových technologií a platebních prostředků.

Legitimní oprávnění a nástroje usnadňující podnikání či život občanů jsou využívána ve prospěch nelegálních struktur mimo jiné v těchto případech:

- zakládání neomezeného množství společností jednou osobou, zneužívají zpravidla tzv. „bílé koně“,
- vysoký limit na hotovostní platby a výběry (dle zákona č. 261 / 2014 Sb. je limit stanoven na 270 000,- Kč),
- umístění sídla společnosti do tzv. office-housu, kde nelze danou společnost kontaktovat,
- používání anonymních předplacených platebních karet,
- virtuální měny (problematika ztotožnění subjektů provádějící transakci),
- svěřenecké fondy (legalizace majetku nabytého trestnou činností).

Kriminalita spojená s insolvenčním řízením

Následující hrozba je vnímána jako nízké riziko pro ČR. Byl registrován nárůst podvodných insolvenčních návrhů, které převážně spojují tři jevy: podání insolvenčního návrhu u místně nepříslušného soudu, využívání procesní úpravy k obstrukcím insolvenčního řízení a pochybná pohledávka navrhovatele podložená smlouvou o dílo, zápůjčkou či směnkou. Takovéto návrhy jsou většinou velmi dobře zpracovány, což naznačuje, že je pachatelům poskytován velmi kvalitní právní servis, za kterým většinou stojí organizovaný zločin. Vzhledem ke stávající novele insolvenčního zákona, jejímž cílem je omezení nevhodných insolvenčních návrhů, zvýšený dozor nad insolvenčními správci a transparentnost celého postupu, je tato hrozba hodnocena jako nízká.

Tabulka 1 – SWOT analýza: Audit národní bezpečnosti

Silné stránky:	Slabé stránky:
<ul style="list-style-type: none"> • Stabilita trestně právní legislativy • Členství ČR v nadnárodních institucích a mezinárodní spolupráce v rámci EU • Dostatečné dlouhodobé strategické a koncepční zajištění oblasti • Dobrá schopnost orgánů činných v trestním řízení čelit klasickým formám organizovaného zločinu 	<ul style="list-style-type: none"> • Snížená odolnost státní správy proti infiltraci kriminálních struktur • Vysoká administrativní zátěž příslušníků Policie ČR. • Nedostatečná personální, materiální i legislativní připravenost v oblasti kybernetické kriminality • Absence jednotné a uznávané definice organizovaného zločinu. • Některé dílčí nedostatky právní úpravy (pomalá příprava nového trestního řádu).
Příležitosti:	Hrozby:
<ul style="list-style-type: none"> • Schválené navyšování početního stavu policistů. • Výrazný pokles registrované kriminality umožňuje věnovat více prostředků pro boj s organizovaným zločinem. • Rozvoj finančního šetření v práci Policie ČR. • Širší využití bezpečnostního výzkumu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Přejít od organizovaného zločinu na více sofistikovanou trestnou činnost. • Přesun kriminálních aktivit do kyberprostoru vedoucí k jejich těžšímu detekování. • Účast bývalých příslušníků bezpečnostních složek na činnosti organizovaných skupin.

3.9 Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022

Cílem Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až 2022 je koordinovaný a systematický přístup v boji proti všem známým formám korupce, a to na všech úrovních řízení státu. Boj s korupcí se vyznačuje dlouholetým procesem, jež vyžaduje kooperaci všech složek státní správy, a to v oblasti prevence a zvýšení transparentnosti procesů, ale i postihů. Korupce je v řadě případů propojena s dalšími formami trestné činnosti, která podkopává samotné základy společnosti. To může mít za následek ztrátu důvěry občanů v poctivost a nezájatost fungování státních institucí, destabilizaci státu, ekonomické ztráty a další nepříznivé vlivy. Korupce tak ohrožuje vnitřní i vnější bezpečnost státu.

Koncepce stanoví význam vládní protikorupční politiky, na který bude navazovat přijetí odpovídajících protikorupčních opatření. Koncepce je postavena na základě analytických podkladů, které vychází s vládou projednaných východisek pro vytvoření komplexního protikorupčního strategického dokumentu České republiky na období 2018 až 2022. Koncepce se odkazuje a navazuje na předchozí protikorupční strategické dokumenty, nicméně jejím cílem je k této hrozbě přistupovat aktivněji a důsledněji při prosazování jednotlivých protikorupčních opatření. (VLÁDNÍ KONCEPCE BOJE S KORUPCÍ NA LÉTA 2018 AŽ 2022)

Vládní politiku v boji s korupcí lze charakterizovat do následujících čtyř oblastí, jež vyplývají z mezinárodních úmluv a programových dokumentů České republiky:

- transparentnost a otevřený přístup k informacím,
- výkonná a nezávislá exekutiva,
- úsporné hospodaření se státním majetkem,
- rozvoj občanské společnosti.

Vláda se zavazuje k potírání všech forem korupce a ambicióznímu přístupu k prosazování účinných protikorupčních opatření. Koncepce vznikla na základě víceúrovňového dialogu zástupců vlády s občanskou společností a analyticky navazuje na závěry obsažené ve východiscích. Jejím cílem je deklarovat úsilí vlády o prosazení důležitých protikorupčních opatření, vymezení základního rámce a směru vládní protikorupční politiky včetně nástrojů boje s korupcí a vymezení prioritních oblastí. Nástrojem boje s korupcí podle této Koncepce jsou roční akční plány boje s korupcí, hodnocení rizika korupce v legislativním procesu, koncepční a dlouhodobý přístup při získávání a vyhodnocování dat o korupci v České republice. (VLÁDNÍ KONCEPCE BOJE S KORUPCÍ NA LÉTA 2018 AŽ 2022)

3.10 Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027

Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027 je koncepčním dokument Vlády ČR. Cílem tohoto koncepčního dokumentu je uplatňování opatření s cílem eliminování škod

vyplývající z patologického hráčství, narkomanie a nadužívání moderních technologií.

„Politika pro oblast závislostního chování je definována jako komplexní a koordinovaný soubor preventivních, vzdělávacích, léčebných, sociálních, regulačních, kontrolních a dalších opatření, včetně opatření vymáhání práva, uskutečňovaných na mezinárodní, národní, krajské a na místní úrovni. Jejím účelem je koordinovaným a vědeckými důkazy podloženým přístupem předcházet negativním důsledkům spojeným se závislostním chováním a snížit škody (zdravotní, sociální, ekonomické, nehmotné) působené závislostním chováním jak pro jedince, tak pro společnost, včetně dopadů na veřejné rozpočty, a posílit tak blahobyt obyvatel ČR.“ (NÁRODNÍ STRATEGIE PREVENCE A SNIŽOVÁNÍ ŠKOD SPOJENÝCH SE ZÁVISLOSTNÍM CHOVÁNÍM 2019–2027)

V návaznosti na předchozí strategii byly v Národní strategii prevence a škod spojených se závislostním chováním určeny následující čtyři strategické cíle:

- snížit míru příležitostného a experimentálního užívání návykových látek, a to zejména u mladistvých,
- snížit míru hazardního hraní u dětí a mládeže,
- snížit míru problémového a intenzivního užívání návykových látek a problémového hráčství v populaci,
- snížit nebezpečí spojená s užíváním návykových látek a s gamblerstvím pro jedince a společnost, snížit dostupnost návykových látek zejména pro mladé lidi a posílit zákonnou regulaci hazardních her.

Vznik a rozvoj závislostního chování a užívání návykových látek je souhrnný a víceúrovňový jev s řadou vzájemně se ovlivňujících potenciálních rizik pro jednotlivce i pro společnost. Jedná se především o jeho negativní zdravotní, sociální, bezpečnostní, ekonomické a trestněprávní dopady, které negativně působí na zdravý vývoj jedinců i společnosti, a to ve všech výše uvedených ohledech.

Oproti předešlé strategii budou nově koordinovaně řešena i témata jako je nadužívání psychoaktivních léčivých přípravků či moderních technologií.

Je potřeba říci, že jako nejúčinnější opatření vůči popsaným jevům je prevence a preventivní nástroje. Vyrůstá kvalita a dostupnost programů primární prevence rizikového chování, které jsou realizovány ve školách. Jejich kvalita a rozsah jsou však regionálně značně nerovnoměrné. Z tohoto důvodu je nutné posilovat funkčnost a koordinaci existujícího uceleného systému ze strany MŠMT.

Primárním cílem strategie je předcházení a snižování zejména sociálních, zdravotních, ekonomických a nehmotných škod, které vyplývají z hazardního hraní, užívání návykových látek a dalšího závislostního chování. Riziko taktéž plyne ze samotné existence trhu s hazardním hraním, návykovými látkami a dalšími produkty se závislostním potenciálem. Efektivních výsledků v boji proti závislostnímu chování lze docílit prostřednictvím trvale udržitelného souboru efektivních, vzdělávacích, léčebných, preventivních, legislativních, represivních a dalších opatření. (NÁRODNÍ STRATEGIE PREVENCE A SNIŽOVÁNÍ ŠKOD SPOJENÝCH SE ZÁVISLOSTNÍM CHOVÁNÍM 2019–2027)

Cílů bude dosaženo prostřednictvím akčního plánu, který bude zaměřen na následující oblasti:

- zvýšení prevence a informovanosti,
- zajištění dostupné a kvalitní sítě adiktologických služeb,
- posílení řízení, koordinace a efektivní financování protidrogové politiky,
- usměrňování trhu s návykovými látkami, léčivými přípravky s obsahem psychoaktivních látek a jinými závislostními produkty
- studie o nadužívání internetu a nových technologií,
- řešení problematiky konopí a kanabinoidů. (NÁRODNÍ STRATEGIE PREVENCE A SNIŽOVÁNÍ ŠKOD SPOJENÝCH SE ZÁVISLOSTNÍM CHOVÁNÍM 2019–2027)

3.11 Policie České republiky

Významná role v boji proti organizovanému zločinu přísluší Policii ČR. Ve strukturách Policie ČR se na problematiku organizovaného zločinu specializují dva útvary, Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV a Národní protidrogová centrála SKPV.

3.11.1 Národní centrála proti organizovanému zločinu

Vznik Národní centrály proti organizovanému zločinu SKPV se datuje k 1. 8. 2016, kdy došlo k sloučení dvou celorepublikových útvarů, a to Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality SKPV a Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu SKPV.

Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV se v rámci své působnosti zaměřuje na odhalování organizovaného zločinu, terorismu, závažné hospodářské trestné činnosti, extremismu a kybernetické kriminality. V rámci své působnosti odpovídá především za plnění úkolů při odhalování, šetření, prověřování, vyšetřování a dokumentaci trestných činů spadajících do věcné a funkční příslušnosti útvaru v rozsahu stanoveném právním předpisem a interním aktem řízení a za plnění úkolů v oblasti kriminalistické a operativně pátrací činnosti. Taktéž realizuje úkoly svěřené do kompetence Policejního prezidia ČR a Ministerstva vnitra ČR. (VÝROČNÍ ZPRÁVA NCOZ 2018)

NCOZ SKPV v rámci své působnosti dále plní funkce:

- Národní centrály proti penězokazectví,
- Národního kontaktního bodu pro terorismus (NKBT),
- Národního kontaktního místa pro počítačové hlášení závadného obsahu a aktivit v síti internet
- Národního kontaktního bodu pro kybernetickou kriminalitu
- Úřadu pro dohledávání majetku z trestné činnosti na území ČR,
- Úřadu pro boj proti daňovým únikům a daňové kriminalitě. (POLICIE ČR, 2020)

Do věcné působnosti útvaru spadá:

- daňová a závažná hospodářská kriminalita se škodou nad 150 milionů Kč,
- trestná činnost související s výkonem státní správy v postavení ministra, náměstka ministra, ředitele úřadu a jeho zástupce,
- trestná činnost související s výkonem pravomoci činitelů územní samosprávy krajů v postavení hejtmána a jeho náměstka,
- úmyslné trestné činy soudců a státních zástupců,
- trestné činy související s čerpáním finančních prostředků z fondů Evropské unie,
- trestné činy související s legalizací výnosů z trestných činů,
- trestné činnosti organizovaných zločineckých skupin dle § 361 trestního zákoníku, nebo zvláště závažných a organizovaně páchaných zločinů v oblasti vydírání, násilných projevů a nástražných výbušných systémů užitých proti zdraví, životu nebo majetku, nedovoleného obchodování s vojenským materiálem, výbušninami a zbraněmi, biologickými, chemickými, radioaktivními a ostatními nebezpečnými látkami, obchodu s lidmi a nelegální migrace, extremismu, terorismu a proti financování terorismu,
- trestné činy páchané formou kybernetických útoků vedených zejména vůči kritické a informační infrastruktuře vč. koordinace kybernetických útoků, řešených nižšími organizačními celky Policie ČR.

3.11.2 Národní protidrogová centrála

Národní protidrogová centrála SKPV je specializovaný policejní útvar, který odpovídá za odhalování a vyšetřování nejzávažnější kriminality související s nedovolenou výrobou a distribucí omamných a psychotropních látek a jedů a zaměřuje se především na její organizované a mezinárodní formy, na trestní stíhání členů zločineckých řetězců, které představují hlavní zdroj nelegálních drog. Již od svého vzniku v roce 1991 sleduje a analyzuje vývoj české drogové scény a na základě získaných poznatků proti drogové kriminalitě účinně zasahuje. Taktéž Národní protidrogová centrála plní úkoly nejen v oblasti restrikce, ale rovněž v oblasti policejního vzdělávání a prevence. (NOŽINA, 2016)

Příslušníci Národní protidrogové centrály monitorují na celém území státu případy nedovoleného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a také s prekursory určenými k jejich výrobě, navrhují a realizují preventivní opatření proti šíření toxikomanie. Spolupracují přitom s dalšími orgány státní správy a garantují mezinárodní spolupráci Policie České republiky v této oblasti. Cílem Národní protidrogové centrály je snižování nabídky nelegálních drog v České republice a prosazování práva v této oblasti.

3.12 Finanční analytický úřad

Finanční analytický úřad spadá pod působnost Ministerstva financí a vytváří v rámci své činnosti finanční zpravodajskou jednotku, která plní řadu významných úkolů. Hlavní úkol je výkon funkce generálního státního orgánu pro získávání a vyhodnocování informací o podezřelých obchodech. Podezřelým obchodem rozumíme obchod, který byl realizován za okolností vyvolávajících podezření o snahu legalizování výnosů z trestné činnosti nebo souvislostí spojených s financováním terorismu.

Zákonem definované subjekty (banky, finanční instituce, provozovatelé hazardních her atd.) oznamují podezřelé obchody Finančnímu analytickému úřadu. V prvotní fázi probíhá analytický proces, který spočívá především v získání a vyhodnocení relevantních informací, které s daným případem souvisí. Informace jsou jednak automaticky získávány z dostupných zdrojů a databází a jednak jsou cíleně generovány během vývoje a směřování jednotlivých kauz.

Následným výstupem analytické činnosti je podání trestního oznámení dle trestního řádu v případě, že došlo k podezření ze spáchání trestného činu nebo součinnostní předání informací zejména Finanční správě, Celní správě, Policii České republiky v případě, že došlo k zjištění významných pro činnost výše zmíněných institucí. (BUDKA 2017, s. 51)

3.13 Celní správa ČR

Celní správa České republiky spadá do oblasti bezpečnostních sborů, a zajišťuje tak výkon pravomocí v oblasti cla, daní a dalších činností ve prospěch Ministerstva financí, kterému je Celní správa ČR podřízena.

Vybrané úkoly Celní správy ČR:

- realizuje celní dohled a kontrolu u importovaného, exportovaného a prováženého zboží,
- vede řízení o porušení celních předpisů a rozhoduje o zajištění zboží významného pro řízení o porušení celních předpisů,
- vede kompletní správu spotřební daně a daní ze zemního plynu, elektřiny a pevných paliv,
- zajišťuje správu registru prodejců pohonných hmot z pevných paliv a daň z elektřiny,
- zajišťuje kontrolu, zda nejsou přes vnější hranice EU převáženy finanční prostředky a cenné věci převyšující hodnotu nad 10 000 EUR,
- zajišťuje kontrolu zaměstnávání cizinců a zda ze strany zaměstnavatelů dochází k plnění všech zákonných povinností,
- kontroluje a reguluje provoz hazardních her. (CELNÍ SPRÁVA, 2020)

3.14 Bezpečnostní informační služba

Bezpečnostní informační služba je zpravodajská instituce českého státu, která je kontrarozvědná, tzn. zpravodajská služba s vnitrostátní působností. Službu řídí a kontroluje Vláda ČR a její fungování upravuje zákon č. 154/1994 Sb. o Bezpečnostní informační službě.

„Zpravodajskými službami se rozumí státní orgány, které jsou zřízeny za účelem získávání, shromažďování a vyhodnocování informací z bezpečnostní oblasti vymezené působností stanovenou příslušnou legislativou a jejich poskytování oprávněným adresátům – příslušným ústavním činitelům (politickým představitelům), případně dalším státním orgánům, které jim má napomáhat k co možná nejlepším rozhodnutím.“
(POKORNÝ 2012, s. 13)

Zákon o zpravodajských službách ČR (č. 153/1994 Sb.) říká, že se Bezpečnostní informační služba zabývá získáváním, shromažďováním a vyhodnocováním informací o:

- aktivitách ohrožujících bezpečnost nebo významné ekonomické zájmy státu,
- hrozbách terorismu,
- činnostech cizích zpravodajských služeb na území ČR,
- aktivitách organizovaného zločinu,
- záměrech nebo činech mýřících proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti ČR,
- činnosti ohrožující utajované informace.

Bezpečnostní informační služba se zabývá aktivitami subjektů, které využívají nelegálních či nelegitimních metod k maximalizaci či legalizaci svého zisku, případně se snaží zakrýt své zájmy způsobem, který ohrožuje bezpečnostní a ekonomické zájmy státu.

„Organizovaný zločin v působnosti BIS přesahuje úzké pojetí trestního zákona. Jeho podstata spočívá nejen v samotné povaze použitých metod, explicitně nelegálních, ale především v možném ohrožení strategických zájmů státu. Ze zákonné působnosti BIS zároveň vyplývá, že jejím úkolem není odkrývání konkrétní trestní činnosti a realizace trestního postihu, ale především odkrývání a případná neutralizace negativního dopadu na výkon státní moci, ústavní, politickou a společenskou stabilitu státu a jeho mezinárodního postavení a o těchto skutečnostech informovat zákonem stanovené oprávněné adresáty.“ (BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA, 2020)

3.15 Europol

Evropský policejní úřad (Europol) je agentura EU působící v oblasti prosazování práva, taktéž je nástrojem EU pro boj s mezinárodním organizovaným zločinem a terorismem. Cílem Europolu je zlepšit bezpečnostní situaci v Evropě prostřednictvím podpory donucovacích orgánů v členských státech EU. Hlavní sídlo má v nizozemském Haagu a působí ve 27 členských státech EU. Europol taktéž spolupracuje s řadou partnerských zemí mimo EU a mezinárodních organizací.

Problematika, kterou se Europol zabývá:

- mezinárodní obchod s drogami,
- obchodování s lidmi,
- zprostředkované nedovolené přistěhovalectví,
- kyberkriminalita,
- trestná činnost v oblasti duševního vlastnictví,
- pašování cigaret,
- padělání eurobankovek,
- podvody v oblasti DPH, praní peněz a vyhledávání majetku,
- mobilní skupiny organizovaného zločinu,
- nezákonné motocyklové gangy,
- terorismus.

Dle dostupných informací z webových stránek Europolu má tato organizace více než 1000 zaměstnanců, 220 styčných důstojníků Europolu, přibližně 100 analytiků trestné činnosti a ročně Europol poskytuje podporu ve více než 40 000 mezinárodních vyšetřování. (EUROPOL, 2020)

Evropská multidisciplinární platforma proti trestným hrozbám (EMPACT)

V roce 2010 zavedla EU čtyřletý politický cyklus s cílem vytvořit větší návaznost v boji proti mezinárodní organizované trestné činnosti. Tato politika vyžaduje efektivní spolupráci mezi:

- institucemi EU,
- donucovacími orgány,
- dalšími agenturami EU,
- relevantními třetími stranami.

Rada EU na svém zasedání dne 18. května 2017 přijala následující priority pro boj proti organizované a závažné mezinárodní trestné činnosti v letech 2018 až 2021:

- počítačová kriminalita,
- obchodování s drogami,

- nelegální migrace,
- majetkový organizovaný zločin,
- obchodování s lidmi,
- nedovolený obchod se zbraněmi,
- trestná činnost v oblasti životního prostředí,
- praní špinavých peněz,
- podvody s dokumenty.

Priority vycházejí ze zprávy o posouzení hrozeb závažné a organizované trestné činnosti v EU – SOCTA 2017. (EUROPOL, 2020)

3.16 Zpráva o posouzení hrozeb závažné a organizované trestné činnosti v EU – SOCTA 2017

Jedná se o komplexní studii závažného organizovaného zločinu na území EU. SOCTA 2017 je výsledek podrobné analýzy hrozby závažného organizovaného zločinu, kterému čelí EU. V rámci SOCTA 2017 provedl Europol dosud největší sběr údajů o závažné organizované trestné činnosti v EU. Europol spoléhal na tisíce příspěvků členských států, provozních a strategických partnerů Europolu mimo EU a institucionálních partnerů, jakož i operativních a zpravodajských informací uchovávaných v databázích Europolu, aby provedl co nejpodrobnější posouzení povahy a rozsahu hrozeb, kterým EU čelí.

SOCTA 2017 je koncepční dokument, který hodnotí posuny v boji s organizovaným zločinem. Mimo jiné stanovuje aktuální stav a očekávaný vývoj problematiky závažné organizované trestné činnosti, identifikuje klíčové zločinecké skupiny, popisuje faktory a širší prostředí, které formují organizovaný zločin v EU. Taktéž se zaměřuje na dynamiku vývoje organizovaného zločinu, a to primárně ve vztahu k moderním technologiím.

Zpráva se zabývá potenciální vazbou mezi aktivitami organizovaného zločinu a terorismu, zejména pak skutečností, že trestná činnost páchaná skupinami organizovaného zločinu může značně přispívat k terorismu např. činnostmi jako je nedovolené obchodování se zbraněmi, výroba falešných dokladů nebo zisky z prodeje drog. Klíčovým problémem zdůrazněným ve zprávě EU SOCTA 2017 je využívání informačních technologií zločinci. Stále

častěji se pro všechny formy nezákonného obchodu se službami a zbožím organizovaného zločinu využívá internet. To vyžaduje, aby byly orgány činné v trestním řízení vybaveny vhodnými nástroji pro boj s tímto druhem trestné činnosti.

Zpráva EU SOCTA 2017 označuje pět prioritních hrozeb trestné činnosti:

- kyberkriminalita,
- výroba, obchod a distribuce drog,
- organizovaná majetková trestná činnost,
- převaděčství migrantů a obchod s lidmi.

Navrhuje také se zaměřit na tři průřezové problémy, které umožňují nebo podporují všechny formy závažné organizované trestné činnosti:

- padělání dokladů,
- finanční trestnou činnost včetně praní peněz,
- online obchodování s nedovoleným zbožím a službami.

Kyberkriminalita

Kvalita, rozsah a intenzita kybernetických útoků ustavičně stoupá. Jedná se ze své podstaty o mezinárodní zločin, jelikož oběti a pachatelé se většinou nacházejí v různých zemích a taktéž podléhají rozdílným jurisdikcím. O kyberkriminalitu projevil mnoho členských států EU zájem, díky kterému vzniklo velké množství operačních akčních plánů pro oblast kybernetických útoků, podvodů s platebními kartami a vykořisťování dětí na internetu. Významně v boji s kyberkriminalitou přispívá i Evropské centrum pro boj proti kyberkriminalitě při Europolu (EC3). V rámci EC3 působí Společná pracovní skupina pro kyberkriminalitu, jejímž úkolem je spravovat na základě zpravodajských informací koordinovanou činnost v boji proti hlavním hrozbám kyberkriminality prostřednictvím přeshraničního vyšetřování a operací, které provádějí její partneři.

Výroba drog, obchodování s nimi a jejich distribuce

Obchod s nelegálními drogami je stále považován za největší trh spojený s trestnou činností v EU. Zpráva EU SOCTA 2017 poukazuje, že více než 33 % zločineckých skupin působících v EU je zapojeno do výroby, prodeje nebo

distribuce nejrůznějších typů drog. Roční hodnota maloobchodního trhu s drogami se v EU odhaduje přibližně na 24 miliard EUR. Obchod s drogami rovněž vytváří skvělé podhoubí k nezákonným činnostem a způsobuje vážné sociální problémy. EU přijímá opatření proti obchodu s drogami v rámci své protidrogové strategie EU na období 2013–2020, která si dává za cíl trvalé snižování nabídky a poptávky drog.

Převaděčství migrantů

Jedná se o jednu z nejrychleji rostoucích forem organizované trestné činnosti za poslední období. Ovlivňuje tak narušení bezpečnosti hranic a cíleně narušuje řízení migrace. Evropský program pro migraci a Akční plán EU proti pašování migrantů označil potřebu zdokonalit prevenci a boj proti převaděčství migrantů, včetně redukce nelegální migrace. Zvýšená podpora Europolu, včetně vytvoření specializovaného Evropského střediska pro boj proti převaděčství, má posílit řešení této výzvy. Eurojust vytvořil kontaktní místa pro oblast justice v Itálii a Řecku, která jsou oprávněna předávat případy a informace národním sekcím Eurojustu za účelem návazných kroků ze strany justičních orgánů a koordinace na úrovni EU.

Organizovaná majetková trestná činnost

Organizovaný zločin v oblasti majetkové trestné činnosti zahrnuje různé formy trestné činnosti, jež jsou prováděny specializovanými organizovanými zločineckými skupinami. Tyto skupiny působí v celé EU a soustředí se zejména na vloupání, krádeže a loupeže movitého majetku a motorových vozidel. Krádeže a loupeže se nevyšetřují dostatečně důkladně, a jsou tak označovány jako drobná trestná činnost. Velkým problémem je také nárůst domácích vloupání páchaných organizovanými zločineckými skupinami z jihovýchodní a východní Evropy. Pro potírání této formy trestné činnosti je důležitá spolupráce mezi donucovacími orgány v EU.

Obchodování s lidmi

Obchod s lidmi patří mezi jednu z prioritních hrozeb EU už více než deset let a mělo by tomu tak být i nadále. Jedná se o jednu z nejzávažnějších podob organizované trestné činnosti, jež značně porušuje lidská práva. Obchod s lidmi

znamená pro organizované skupiny zločinců jeden z nejvýnosnějších trhů v rámci nelegální činnosti. Obchodníci s lidmi jsou taktéž závislí na padělání dokladů, které jim zajišťuje podporu a usnadňuje jim realizaci obchodů s lidmi.

Nedovolené obchodování se zbraněmi

Za hlavní zdroj zbraní pro teroristy a zločince se považuje vnitrostátní černý trh se zbraněmi. Nejčastěji vzniká tento trh díky krádežím či zneužití legálních zbraní ze zásilek a skladů. Nejčastější forma nedovoleného obchodu se zbraněmi v rámci EU probíhá prostřednictvím darknetu, kdy je následně zbraň zaslána běžnou doručovací službou. Počty případů, které se týkají vyšetřování nedovoleného obchodování se zbraněmi na darknetu značně rostou.

Přeshraniční podvody s DPH

Organizovaný zločin v oblasti podvodů s DPH způsobuje ztráty příjmů mezi 40 až 60 miliardami EUR ročně. Systém podvodů je velmi těžko odhalitelný, a proto vyžaduje koordinovaný přístup donucovacích orgánů a daňových správ. Eurofisc je síť daňových úředníků, kteří zajišťují rychlou a všestrannou výměnu informací v boji proti přeshraničním podvodům s DPH, pracuje s klíčovými zpravodajskými informacemi týkajícími se pachatelů podvodů a nových trendů v dané oblasti.

Dále by měl pro potírání přeshraničních podvodů s DPH vzniknout Úřad evropského veřejného žalobce, který bude disponovat vyšetřovací pravomocí proti trestným činům poškozujícím finanční zájmy Unie. Úřad bude moci stíhat trestné činy v celé EU, a to včetně závažných přeshraničních podvodů s DPH ve výši nejméně 10 milionů EUR.

Trestné činy proti životnímu prostředí

Škoda, kterou každoročně způsobují trestné činy proti životnímu prostředí, se pohybuje mezi 91 až 258 miliardami USD ročně a má dvakrát větší nárůst v porovnání s globální ekonomikou. Tím jsou trestné činy proti životnímu prostředí považovány za čtvrtou nejrozsáhlejší trestnou činností na světě po pašování drog, padělání peněz a obchodování s lidmi. EU je původce trhu nedovoleného obchodování s odpady a taktéž trhem cílovým pro obchod

s chráněnými druhy či nezákonně vytěženým dřevem. EU je také považována za tranzitní uzel v oblasti nedovoleného obchodu se slonovinou nebo s volně žijícími druhy. Na úrovni EU byla přijata směrnice o trestněprávní ochraně životního prostředí, jako reakce na závažnost trestných činů proti životnímu prostředí. (EVROPSKÁ KOMISE, 2017)

3.17 Eurojust

Eurojust je Agentura Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech, jejímiž hlavními partnery jsou orgány členských zemí EU. Eurojust zajišťuje spolupráci mezi státními zástupci a donucovacími orgány a vytváří jim tak podmínky pro boj se závažnou organizovanou trestnou činností vyvíjenou na území minimálně dvou států EU. Eurojust podporuje justiční spolupráci a koordinaci mezi vnitrostátními orgány při boji proti organizované trestné činnosti a terorismu, která se týká více než jednoho členského státu EU. Za nejvyšší rozhodovací orgán Eurojustu, je považováno tzv. „kolegium“, které je tvořeno jedním členem, který byl vybrán z řad vysoce postavených soudů a státních zástupců z každého členského státu EU.

Činnost Agentury Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech:

- zprostředkovává řešení kompetenčních sporů,
- zajišťuje podporu při vyšetřování a stíhání, které probíhá na území více států EU,
- podporuje vznik právních nástrojů EU, jako je např. příkaz ke konfiskaci a zajištění majetku či evropský zatykač,
- organizuje koordinační schůzky a provozuje koordinační centra,
- financuje společné vyšetřovací týmy a poskytuje jim odborné poznatky.

(EUROJUST, 2020)

3.18 FRONTEX

Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž, tzv. „Frontex“, je nezbytnou součástí evropského úsilí o zajištění prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Podpora agentury Frontex na vnějších hranicích pomáhá zaručit volný pohyb bez kontrol na vnitřních hranicích, které mnozí z nás považují

za samozřejmost. Agentura Frontex se zaměřuje na předcházení pašování, obchodování s lidmi a terorismu a na mnoho dalších přeshraničních zločinů. Sdílí veškeré důležité informace shromážděné během svých operací s příslušnými vnitrostátními orgány a Europolem.

Agentura Frontex má tři strategické cíle:

- snížit zranitelnost vnějších hranic na základě komplexního situačního povědomí,
- zaručit bezpečné a dobře fungující hranice EU,
- plánovat a udržovat schopnosti evropské pohraniční a pobřežní stráže.

Aby agentura Frontex pomohla identifikovat migrační vzorce a trendy v přeshraniční trestné činnosti, analyzuje údaje týkající se situace na vnějších hranicích EU i za jejími hranicemi. Sleduje situaci na hranicích a pomáhá pohraničním orgánům sdílet informace s členskými státy. Agentura rovněž provádí posouzení zranitelnosti s cílem posoudit schopnost a připravenost každého členského státu čelit výzvám na svých vnějších hranicích, včetně migračního tlaku. Agentura Frontex koordinuje a organizuje společné operace a rychlé zásahy na hranicích s cílem pomoci členským státům na vnějších hranicích, a to i při humanitárních mimořádných událostech a záchraně na moři. Kromě toho může agentura Frontex provádět operace na území třetích zemí sousedících s alespoň jedním členským státem v případě migračního tlaku na hranici země mimo EU. (FRONTEX, 2020)

3.19 Evropský úřad pro boj proti podvodům

Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF) je subjektem EU, který je pověřen pro odhalování, vyšetřování a zamezování podvodů s finančními prostředky EU. Rozpočet Evropské unie slouží k financování celé řady projektů a programů, jejichž cíl je přispět k zdokonalení životních podmínek osob žijících v EU. V některých případech ale dochází ke zneužívání finančních prostředků z rozpočtu EU, k neplacení cla anebo daňovým únikům, což přímo poškozují Evropskou unii a její občany.

Evropský úřad pro boj proti podvodům realizuje vyšetřování korupce a podvodů ve spojitosti s finančními prostředky EU, aby docházelo

k efektivnímu využívání financí daňových poplatníků EU, které jsou na projekty EU vynaloženy. OLAF svou efektivní politikou boje proti podvodům posiluje důvěru občanů v orgány EU, protože se zaměřuje i na závažná pochybení pracovníků EU a členů jejích orgánů. (OLAF, 2020)

OLAF má pravomoc vyšetřovat podvody, korupci a jiné trestné činy, které primárně poškozují finanční zájmy EU, v souvislosti:

- s veškerými výdaji EU (strukturální fondy, přímé výdaje a vnější pomoc, fondy zemědělské politiky a rozvoje venkova),
- závažné pochybení zaměstnanců EU a členů orgánů EU,
- v oblasti celních příjmů EU.

Proces vyšetřování

Evropský úřad pro boj proti podvodům v prvotní fázi získává informace o možných podvodech z mnoha zdrojů. Informace jsou zpracovány a během procesu zpracování dochází k určení, zda spadají do pravomocí úřadu a zda informace splňují kritéria k zahájení samotného vyšetřování.

Pokud dojde k naplnění kritérií, je případ přiřazen do následující kategorie:

- **Vnitřní vyšetřování** – správní vyšetřování probíhá v institucích a orgánech EU s cílem odhalit korupci, podvod, neplnění služebních povinností či jinou nezákonnou činnost.
- **Vnější vyšetřování** – správní vyšetřování probíhá mimo instituce a orgány EU s cílem odhalit podvod či jinou nesrovnalost, kterých se dopustila právnická či fyzická osoba.
- **Koordinační činnost** – podpora při vyšetřování, které realizují jiné instituce EU či vnitrostátní úřady. OLAF plní úlohu usnadňování sběru a výměny informací.

Cílem Evropského úřadu pro boj proti podvodům je snaha zefektivnit techniku prevence, odhalování a vyšetřování podvodů. Taktéž se snaží minimalizovat riziko vzniku podvodů prostřednictvím nástrojů, které tento negativní jev potlačí a dojde tak k minimalizování finančních škod napáchaných podvody. OLAF taktéž pomáhá subjektům na úrovni EU bojujícími s podvody účinněji spolupracovat. (OLAF, 2020)

4 METODIKA

Pro praktickou část diplomové práce jsme zvolili následující metody a způsoby analýzy, pomocí kterých jsme získávali, zpracovávali a analyzovali data, která budou prezentována v praktické části této diplomové práce. Pro dosažení potřebných výsledků jsme se věnovali analýze oficiálních mezinárodních dokumentů, zejména pak právním aktům EU, OSN, ČR, výročním zprávám jednotlivých resortů a publikacím českých i zahraničních autorů, kteří se věnují problematice organizovaného zločinu. Cíle bude dosaženo za pomoci deskriptivních a komparativních metod, SWOT analýzy a syntézy, jejichž metodika je podrobněji popsána v následujících dvou kapitolách.

4.1 Metoda deskriptivní

Prostřednictvím deskriptivní metody jsme se snažili v kapitole přehled současného stavu detailněji popsat vybrané dokumenty, nástroje a trendy, které jsou podstatné pro další postupy této diplomové práce. Cílem deskriptivní metody bylo postupné seznámení se zkoumanými dokumenty, nástroji a trendy současného organizovaného zločinu.

4.2 Metoda komparativní

Porovnáním jednotlivě popsaných dokumentů, nástrojů a trendů jsme se snažili nalézt jisté soulady, obdoby a rozdíly zkoumaných materiálů. Prostřednictvím této metody jsme zkoumali, zda dochází k opakování obdobných prvků ve zkoumaných dokumentech, nástrojích a trendech.

4.3 SWOT analýza

Za pomoci SWOT analýzy se v následujících kapitolách pokusíme stanovit klíčové silné a slabé stránky u nástrojů a opatření v boji s organizovaným zločinem, které jsou rozšířené v celé EU a prostřednictvím kterých dochází k potírání organizovaného zločinu napříč EU. U vybraných nástrojů bude uveden příklad z praktického využití daného nástroje během realizací bezpečnostních složek v ČR a ve světě.

5 ANALÝZA VYBRANÝCH NÁSTROJŮ PRO BOJ S ORGANIZOVANÝM ZLOČINEM

Následující kapitola bude věnována vybraným nástrojům a opatřením, které se aktivně využívají v praxi v boji s organizovaným zločinem. S ohledem na rozsah a množství nástrojů a opatření, které se pro boj s organizovaným zločinem využívají, budeme v této práci pracovat pouze s omezeným vzorkem. Po konzultaci s příslušníkem Národní protidrogové centrály byly vybrány pouze takové nástroje, které jsou bezpečnostní komunitou vnímány jako efektivní a účinné.

S ohledem na zkušenosti některých zemí EU s organizovaným zločinem na jejich území byly některé efektivní nástroje převzaty a aplikovány v ČR. Například Spolková republika Německo je dle Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023 kladně hodnocena, a to s ohledem na vysokou úroveň spolupráce v oblasti drogové a majetkové kriminality s policejními orgány ČR. Německo hraje významnou roli v případech organizovaného zločinu pocházejícího z České republiky, např. v již zmíněné oblasti drogové kriminality je tato země považována za zemi cílovou. Česká republika je naopak významnou tranzitní zemí pro kradené luxusní vozy pocházející právě z Německa, které směřují do východních států.

Vzhledem k rozsahu daných opatření a nástrojů jsme se v diplomové práci věnovali pouze vybraným opatřením a nástrojům. Nástroje budou za pomoci výše zmíněných metod popsány a analyzovány. Autor k vybraným nástrojům a opatřením v boji s organizovaným zločinem uvede příklad použití z praxe.

5.1 Společné vyšetřovací týmy (JIT)

Zkratka „JIT“ vychází z anglického sousloví Joint Investigation teams, tedy Společné vyšetřovací týmy, které považujeme za účinný nástroj mezinárodní spolupráce. Nástroj je založený na dohodě mezi příslušnými orgány, státními zástupci, soudci, vyšetřovacími soudci a orgány činnými v trestním řízení, a to nejméně dvou a více států. Společný vyšetřovací tým je zřízen na omezenou dobu a za konkrétním účelem, aby mohl provádět trestní vyšetřování v jednom nebo více zúčastněných státech.

Společné vyšetřovací týmy jsou zavedeným, účinným a efektivním nástrojem spolupráce mezi vnitrostátními vyšetřovacími orgány při řešení přeshraniční trestné činnosti. Usnadňují koordinaci vyšetřování a stíhání vedených souběžně v několika státech. Funkčnost a efektivita Společných vyšetřovacích týmů se již mnohokrát osvědčila. V rámci ČR jsou Společné vyšetřovací týmy nejčastěji využívány při přeshraniční trestné činnosti, a to zejména s Německem, Rakouskem a Slovenskem, ale mezi výjimky nepatří ani spolupráce s jinými státy. Podmínky, za nichž společné vyšetřovací týmy fungují, se liší v jednotlivých případech, ale jsou založeny na vzorové dohodě JIT. Cílem národních odborníků, kteří jsou součástí sítě národních expertů ve Společných vyšetřovacích týmech, je usnadnit práci Společným vyšetřovacím týmům v členských státech EU v podpůrné spolupráci s Europolem a Eurojustem. (EUROPOL, 2020)

Operace „Princezna“

Využití Společného vyšetřovacího týmu „JIT“ lze názorně předvést na nedávné mezinárodní operaci Národní protidrogové centrály SKPV, které se v minulém roce podařilo zadržet organizovanou skupinu o dvanácti osobách, které se zabývaly obchodem a výrobou metamfetaminu a marihuany. Objem látek, které skupina vyprodukovala a zobchodovala, představoval významný zdroj pro pokrytí poptávky v Karlovarském kraji a ve spolkových zemích Durynsko a Bavorsko.

Složení organizované skupiny bylo převážně z občanů ČR, kdy v čele skupiny stáli dva hlavní organizátoři, kteří byli v minulosti trestně stíháni. Na území Karlovarského kraje si skupina pronajímala různé obytné nemovitosti, kde vyráběla metamfetamin. S cílem znesnadnění odhalení bylo organizovanou skupinou využíváno několik objektů a mobilní laboratoř. Převážná většina vyrobeného metamfetaminu byla vyvážena vybranými členy organizované skupiny do Spolkové republiky Německo. K transportu drog využívali pachatelé důmyslného způsobu ukrytí, a to uvnitř prostoru hasicích přístrojů. Ty byly upraveny tak, aby při případné kontrole působily věrohodně a byla zachována jejich funkčnost. Policie zadržela celkem dvanáct osob, kdy doposud bylo čtyřem z nich sděleno obvinění pro zvlášť závažný zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy.

Během realizace bylo provedeno dvacet domovních prohlídek a dvacet dva prohlídek jiných prostor a pozemků na území Karlovarského kraje a Spolkové republiky Německo. V průběhu domovních prohlídek bylo zajištěno přes devět miliónů korun, kilogram metamfetaminu, tři kilogramy marihuany, kilogram MDMA a šest nelegálně držených střelných zbraní. Taktéž došlo k zajištění mobilní laboratoře, která skupině sloužila na výrobu metamfetaminu. (POLICIE ČR, 2019)

Tabulka 2 – SWOT analýza: Společné vyšetřovací týmy (JIT)

Silné stránky:	Slabé stránky:
<ul style="list-style-type: none"> • Rychlá výměna operativních poznatků v rámci mezinárodní spolupráce • Možnost mapovat aktivity org. skupin na území dvou a více států 	<ul style="list-style-type: none"> • Administrativní zátěž spojená s JIT
Příležitosti:	Hrozby:
<ul style="list-style-type: none"> • Možnost realizace domovních prohlídek v dotčených státech • Možnost využití přeshraničního sledování a kooperace sledovacích skupin z dotčených států 	<ul style="list-style-type: none"> • Možnost úniku informací

5.2 Evropský zatýkácí rozkaz

Evropský zatýkácí rozkaz byl přijat Rozhodnutím Rady EU ze dne 13. června 2002. Evropský zatýkácí rozkaz nahradil dřívější nástroje, které se týkaly vydávání osob. Evropský zatýkácí rozkaz považujeme za soudní rozhodnutí, které vydal některý z členských států EU za účelem, aby jiný členský stát zadržel a předal hledanou osobu, a to za účelem trestního stíhání, výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření. Členské státy EU jsou pak vázány povinností tento zatýkácí rozkaz vykonat, a to na základě zásady vzájemného uznávání a v souladu s předmětným rámcovým rozhodnutím. V rámci

Evropského zatýkacího rozkazu existují právní a věcné důvody pro povinné odmítnutí výkonu zatýkacího rozkazu, kterými je například věk osoby či amnestie. (PIKNA 2006, s. 245)

V Německu došlo k implementaci Evropského zatýkacího rozkazu až v roce 2007, a to v rámci tzv. třetí vlny bezpečnostních opatření v důsledku teroristických útoků. Němečtí zákonodárci se o implementaci Evropského zatýkacího rozkazu pokoušeli již dříve, ale v roce 2005 byl tento zákon prohlášen za neplatný, a to primárně z důvodu nedostatečné ochrany německých občanů.

Evropský zatýkací rozkaz je považován za jeden z nejdůležitějších a rovněž nejvíce v praxi užívaných nástrojů pro boj s organizovaným zločinem působícím ve více státech EU. Díky tomuto nástroji je velice usnadněno a urychleno vydávání osob podezřelých z trestných činů. V roce 2017 byla od vydání evropského zatýkacího rozkazu průměrná doba předání osob s jejich souhlasem do patnácti dnů a do čtyřiceti dnů bez jejich souhlasu. (E-JUSTICE, 2019)

Případ organizované skupiny převaděčů

Příslušníci Národní centrály proti organizovanému zločinu SKPV jako členové společného mezinárodního vyšetřovacího týmu za koordinace Eurojustu a Europolu v prosinci roku 2018 ukončili prověřování mezinárodní organizované zločinecké skupiny převaděčů.

Mezinárodní zločinecká skupina převaděčů v období mezi roky 2013 až 2015 osobám, kteří zaplatili úplatek pět set až pět tisíc liber, zajistila nelegální transport do Velké Británie. Jednalo se především o nelegální migranty ze Sýrie, Makedonie, Albánie a Kosova. Do cílové destinace, tedy do Velké Británie, je organizovaná skupina dovezla přes tranzitní země Bulharsko, Řecko, Turecko nebo Srbsko a dále přes území ČR a SRN do Francie, kde došlo k následnému transportu prostřednictvím železničního spojení nebo trajektem přes Lamanšský průliv do Velké Británie. Čeští kriminalisté se zásadním způsobem podíleli na odhalení, komplexním zadokumentování a realizaci pachatelů předmětné trestné činnosti. Na základě evropských zatýkacích rozkazů zadrželi tři muže a ženu české státní příslušnosti, kteří v rámci organizované skupiny plnili zadané úkoly na nižších pozicích organizovaného celku. Zadržené osoby byly v přímém

spojení s řidiči tranzitních vozidel, kteří převážejí nelegální migranty, a s dalšími účastníky skupiny. (VÝROČNÍ ZPRÁVA NCOZ 2018, s. 17)

Tabulka 3 – SWOT analýza: Evropský zatýkací rozkaz

Silné stránky:	Slabé stránky:
<ul style="list-style-type: none"> • Zefektivnění a urychlení vzájemného vydávání podezřelých osob pro spáchání trestných činů • Rozsah Evropského zatýkacího rozkazu • Státy EU již nemohou odmítnout předání svých vlastních státních příslušníků, pouze v případě, že by samy převzaly provedení výkonu trestu odnětí svobody hledané osoby. 	<ul style="list-style-type: none"> • Každý členský stát musí zřídit odborné pracoviště • Časová a administrativní náročnost vydání Evropského zatýkacího rozkazu
Příležitosti:	Hrozby:
<ul style="list-style-type: none"> • Možnost zadržení osob v jiném státě, než ve kterém byl vydán Evropský zatýkací rozkaz 	<ul style="list-style-type: none"> • Nebyly identifikovány

5.3 Údaje jmenné evidence cestujících

V rámci bezpečnostního pilíře Rada EU v dubnu 2016 přijala směrnici, která reguluje používání údajů jmenné evidence cestujících (z anglického slova Passenger Number Record tedy „PNR“) v EU. Obsahem PNR jsou osobní údaje, které o cestujících uchovávají letecké společnosti.

Mezi údaje, které můžeme prostřednictvím PNR zjistit, patří např.:

- jméno a datum narození objednavatele,
- datum rezervace a vystavení letenky,
- podrobnosti o zamýšlené cestě (data a místa odletů),
- kontaktní informace objednavatele (emailová adresa, telefonní číslo),
- informace o provedené platbě, včetně adresy spojené s platební kartou,

- informace o zprostředkovateli v případě, že byl k rezervaci využit,
- informace o zavazadlech (váha, rozměry atd.),
- počet a další jména cestujících v rámci jedné rezervace.

Směrnice o jmenné evidenci cestujících tak upravuje distribuci těchto osobních údajů policejním orgánům členských států a jejich zpracování pro preventivní účely nebo vyšetřování a stíhání závažné trestné činnosti, mezi kterou lze zařadit organizovaný zločin nebo terorismus. Takovýmto způsobem se policejní orgány mohou dostat ke specifickým informacím o aktivitách podezřelých osob.

V praxi lze údaje ze jmenné evidence cestujících využít pro komparaci údajů s různými dalšími databázemi zájmových či hledaných osob. Prostřednictvím údajů PNR lze tak aktivně reagovat na hrozbu závažné trestné činnosti a teroristických činů.

Cesty do zahraničí jsou význačné jak pro mezinárodní organizovaný zločin, tak pro teroristickou činnost. Systém PNR tak reaguje na zrušení kontroly vnějších hranic států v rámci Schengenského prostoru a doplňuje již existující nástroje pro potírání přeshraniční trestné činnosti. (RADA EVROPSKÉ UNIE, 2020)

Systém PNR v praxi

Faisal Shehzad se pokusil dne 1. května 2010 spáchat za pomoci osobního vozidla a výbušnin na náměstí Times Square v New Yorku teroristický útok. Faisal Shehzad v domácích podmínkách vyrobil výbušniny a dopravil je osobním vozem na náměstí Times Square. Z technických důvodů ale k výbuchu nedošlo a po prověření kamerových záznamů začalo pátrání po jeho osobě.

K zatčení došlo 3. května 2010 na letišti JFK v New Yorku, a to přímo v letadle mířícím do Dubaje. Z důvodu chybné kontroly systému PNR byl zaměstnanci letové společnosti Emirates Faisal Shehzad vpuštěn na palubu, nicméně ještě před samotným odletem došlo policejními orgány k jeho zadržení. Za přípravu

teroristického útoku mu byl vyměřen doživotní trest odnětí svobody. (NY TIMES, 2020)

Tabulka 4 – SWOT analýza: Údaje jmenné evidence

Silné stránky:	Slabé stránky:
<ul style="list-style-type: none"> • Rychlá zpětná vazba při zjištění hledané osoby • Možnost výpisu navštívených míst hledané osoby 	<ul style="list-style-type: none"> • Každý členský stát EU musí v rámci policejních složek zřídit odborné pracoviště • Datově náročná databáze
Příležitosti:	Hrozby:
<ul style="list-style-type: none"> • Výhodné využití při pátrání po hledaných osobách • Lze využít pro získání informací k zájmovým osobám 	<ul style="list-style-type: none"> • Nebyly identifikovány

5.4 Národní centrála SIRENE

SIRENE patří mezi efektivní nástroje mezinárodní policejní spolupráce. Národní centrála SIRENE v ČR je součástí odboru mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia ČR. Obdobně jako v jiných státech schengenského prostoru slouží Národní centrála SIRENE jako místo pro mezinárodní výměnu informací k záznamům v schengenském informačním systému o osobách v pátrání a také k vytváření těchto záznamů ve spolupráci s justičními a bezpečnostními orgány členských států.

Mezi hlavní úkoly Národní centrály SIRENE patří:

- součinnost problematiky osob, ke kterým je vytvořen záznam se zákazem vstupu do schengenského prostoru v Schengenském informačním systému
- pátrání po věcech a osobách na území schengenského prostoru, a to na základě evropského zatýkacího rozkazu

- vytváření záznamů v Schengenském informačním systému,
- součinnostní spolupráce při přeshraničním sledování,
- výměna a koordinace informací v Evropské unii a schengenském prostoru,
- zastupování ČR v orgánech EU.

Každá centrála SIRENE je plně funkční 24 hodin denně sedm dní v týdnu, a poskytuje tak právní a technickou podporu. Každá centrála SIRENE má vybudovaný vnitřní systém, který zaručí kontinuitu personální, řídicí a technickou. Zaměstnanci národní centrály SIRENE disponují různými jazykovými znalostmi, a jsou tak schopni zajistit komunikaci se všemi ostatními centrály SIRENE. Zaměstnanci taktéž disponují znalostmi o vnitrostátních, evropských a mezinárodních právních aspektech, soudních systémech, donucovacích orgánech a systémech imigrační správy. (BUDKA, 2017, s. 39)

Centrála SIRENE v praxi

Prostřednictvím mezinárodního pátrání, které bylo vyhlášeno Spolkovou republikou Německo v Schengenském informačním systému, došlo v ČR k zadržení dvou českých občanů, kteří byli v bavorském Weidenu stíhaní pro vážnou loupež v organizované skupině. Zadržení se měli v září 2015 vloupat do domu obětí a prostřednictvím násilí, pohrůžek a hrozbou střelnou zbraní získali od obětí šperky a finanční hotovost. Německá centrála SIRENE zaslala požadavek české centrále SIRENE, a ta díky pozitivní lustraci v národních databázích získala o podezřelých přesné informace. Národní centrála SIRENE ČR na základě součinnosti spolupráce s kolegy ze služby kriminální policie a vyšetřování plzeňského krajského ředitelství za necelých dvanáct hodin od požadavku z německé centrály SIRENE podezřelé osoby zadržela a předala návrh na jejich předběžné vzetí do vazby.

Na tomto případě si lze názorně ukázat efektivní policejní spolupráci v rámci schengenského prostoru. Odbor mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia ČR v roli SIRENE řeší každoročně stovky zásahů na hledané zločince v ČR. Českým orgánům se pak každoročně daří prostřednictvím Schengenského informačního systému vypátrat desítky osob, na které jsou vydány evropské zatýkáací rozkazy. (POLICIE ČR, 2015)

Tabulka 5 – SWOT analýza: Národní centrála SIRENE

Silné stránky:	Slabé stránky:
<ul style="list-style-type: none"> • Výměna informací v rámci schengenského prostoru • Zajištěna nepřetržitá funkčnost Národní centrály SIRENE 	<ul style="list-style-type: none"> • Nutnost vybudování specializovaného pracoviště v každém z členských států EU
Příležitosti:	Hrozby:
<ul style="list-style-type: none"> • Možnost využití součinnosti při přeshraničním sledování 	<ul style="list-style-type: none"> • Nebyly identifikovány

5.5 Předcházení zneužívání finančního systému k legalizaci výnosů z trestné činnosti

Praní špinavých peněz patří mezi jedny z nejdůležitějších aktivit skupin organizovaného zločinu. Prostřednictvím legalizace výnosů z trestné činnosti se organizované skupiny snaží zakrýt nezákonný původ financí a vzbudit tak dojem, že se jedná o prostředky, které byly nabyté legálně. V ČR se legislativně tímto nezákonným procesem zabývá zákon č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Tento zákon a jeho postupné změny korespondují se směrnicemi EU, které se zabývají právě AML (zkratka vychází z anglického sousloví Anti Money Laundering – opatření proti praní špinavých peněz). (VONDRÁČKOVÁ, 2016)

Cílem směrnice EU 2015/849 potažmo zákona č. 253/2008 Sb. je boj proti praní peněz a financování terorismu prostřednictvím zneužívání finančního trhu za těmito účely. Směrnice podporuje pravidla týkající se zjišťování skutečné totožnosti zákazníka – obzvlášť skutečných majitelů společností. Směrnice proto vyžaduje, aby byly informace o skutečném vlastnictví společností uchovávány v každé zemi EU v centrálním registru. Směrnice taktéž edukačně působí na zvyšování povědomí o praní peněz, financování terorismu a boji s těmito hrozbami. Taktéž zajišťuje, posiluje a zefektivňuje spolupráci mezi finančními

zpravodajskými jednotkami, které plní klíčovou roli v boji proti praní peněz a financování terorismu. Systematická výměna informací mezi finančními zpravodajskými jednotkami se odehrává prostřednictvím pokročilých technických infrastruktur.

V návaznosti na sérii teroristických útoků v Evropě v roce 2016 byla během roku 2018 přijata směrnice EU 2018/843. Jedná se o již pátou směrnici proti praní špinavých peněz, taktéž nazývanou směrnicí AML. Směrnice EU 2018/943 pozměňuje směrnici EU 2015/849. Směrnice měla nabýt platnosti v členských zemích do 10. ledna 2020, doposavad se tak ale nestalo. Novou směrnicí tak dojde ke zpřísnění pravidel EU pro předcházení praní peněz a financování teroristů.

K současným oprávněním nová směrnice pokryje oblasti působnosti:

- realitní makléře, kteří figurují jako prostředníci pronájmů nemovitostí, jejichž měsíční nájem převyšuje 10 000 EUR
- obchodníky s uměním, pokud uzavřený obchod převyší 10 000 EUR.

Taktéž by mělo dojít ke zlepšení přístupu k informacím o skutečném vlastnictví, kdy budou transparentnější vlastníci svěřeneckých fondů a společností. Dojde k zákazu bank uchovávat anonymizované bezpečnostní schránky. V oblasti virtuálních měn bude umožněno vnitrostátním finančním zpravodajským jednotkám zjistit skutečnou totožnost majitele virtuální měny. Taktéž by mělo dojít k posílení mezinárodní spolupráce mezi finančními zpravodajskými jednotkami.

Systém AML v praxi

Banka v rámci standardních postupů dle AML informovala Finanční analytický úřad (FAÚ) o sporné transakci na účtu klienta. FAÚ zahájil šetření a zjistil, že majitelem účtu je česká společnost s nejasnou minulostí, která během několika týdnů změnila majitele. Z občana Polské republiky byla převedena na občana České republiky, který ji po týdnu prodal svému sousedovi. Společnost do doby, než byla naposledy prodána, nevykazovala jakoukoli ekonomickou aktivitu, avšak záhy po poslední změně majitele přijala na svůj účet platby v řádech statisíců amerických dolarů z východoevropských zemí. Obdržené prostředky se majitel společnosti pokusil ve velmi krátké době odeslat na jiné,

vždy východoevropské účty, které byly vedeny v zemích mimo EU. FAÚ ve velmi krátkém čase shromáždil dostatek indicií, ze kterých bylo možno s vysokou mírou pravděpodobnosti usuzovat zneužívání účtu u české pobočky banky k praní peněz. Z tohoto důvodu bylo podáno trestní oznámení a vydáno rozhodnutí o odkladu splnění příkazu klienta tak, jak to umožňují příslušná ustanovení AML zákona. Díky tomuto postupu se podařilo zajistit částku převyšující 6 mil. USD. (VÝROČNÍ ZPRÁVA FAÚ 2018, s.11)

Tabulka 6 – SWOT analýza: Směrnice AML

Silné stránky:	Slabé stránky:
<ul style="list-style-type: none"> • Zesílená identifikace a kontrola potencionálně rizikového klienta • Významný a účinný nástroj v boji s praním špinavých peněz 	<ul style="list-style-type: none"> • Díky progresivním formám organizovaného zločinu a způsobům praní špinavých peněz je nutná častá aktualizace směrnice, která bude reagovat na nové trendy v oblasti působnosti AML
Příležitosti:	Hrozby:
<ul style="list-style-type: none"> • V 5. směrnici AML nově definována virtuální měna 	<ul style="list-style-type: none"> • Nebyly identifikovány

5.6 Evidence údajů o skutečných majitelích

Evidence údajů o skutečných majitelích je informační systém veřejné správy, který obsahuje zákonem definované údaje o skutečných majitelích. Evidence údajů o skutečných majitelích je vedena rejstříkovými soudy. Definice pojmu skutečného majitele je vymezena zákonem č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu: „Skutečným majitelem se rozumí fyzická osoba, která má fakticky nebo právně možnost vykonávat přímo nebo nepřímo rozhodující vliv v právnické osobě, ve svěřeneckém fondu nebo v jiném právním uspořádání bez právní osobnosti.“ (Zákon č. 253/2008 Sb.)

Evidování jsou:

- skuteční majitelé právnických osob zapsaných do jednoho z veřejných rejstříků fyzických a právnických osob,
- skuteční majitelé svěřeneckých fondů zapsaných do evidence svěřeneckých fondů.

Skutečný majitel je tedy vždy fyzická osoba. Jedná se o osobu, která je ve zvláštním postavení k určité právnické osobě nebo svěřeneckému fondu. Za skutečného majitele považujeme osobu, která podstatným způsobem řídí činnost právnické osoby, nebo má z její činnosti zisk. Skutečným majitelem je tedy vlastník významného podílu subjektu anebo přímá významný podíl z jeho výnosů.

Mezi úkoly každé právnické osoby či svěřeneckého fondu patří určení skutečného majitele. Povinnost určení skutečného majitele vyplývá z § 29b odst. 1 zákona č. 253/2008 Sb. Je tedy v zájmu právnických osob, aby skutečného majitele identifikovaly.

Evidence údajů o skutečných majitelích je zcela neveřejná databáze a nelze do ní nahlížet ani v ní vyhledávat. Evidenci je v současnosti určena pro specificky vymezené osoby a orgány v souvislosti s jimi plněnými zákonnými povinnostmi. Vybrané osoby a orgány tak mohou získávat úplné výpisy z evidence skutečných majitelů prostřednictvím vzdáleného přístupu. (INFORMAČNÍ SYSTÉM SKUTEČNÝCH MAJITELŮ, 2020)

Přístup do Evidence o skutečných majitelích je umožněn např.:

- České národní bance, Finančnímu analytickému úřadu a dalším orgánům při výkonu činností podle zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu,
- soudům pro účely soudního řízení,
- státnímu zastupitelství,
- orgánům činným v trestním řízení pro účely trestního řízení,
- správci daně,
- zpravodajské službě,

- Národnímu bezpečnostnímu úřadu, Ministerstvu vnitra nebo zpravodajské službě pro účely bezpečnostního řízení a dalším.

Tabulka 7 – SWOT analýza: Evidence údajů o skutečných majitelích

Silné stránky:	Slabé stránky:
<ul style="list-style-type: none"> • Efektivní opatření, které vychází ze zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu 	<ul style="list-style-type: none"> • Datově náročná databáze
Příležitosti:	Hrozby:
<ul style="list-style-type: none"> • Údaje z databáze lze využít pro získání informací k zájmovým osobám 	<ul style="list-style-type: none"> • Nebyly identifikovány

5.7 Finanční akční výbor

Finanční akční výbor (FATF) je mezinárodní mezivládní organizace, k jejímu založení došlo v rámci summitu G7 v roce 1989. Na tomto Summitu vyzvaly Spojené státy americké ostatní účastníky, aby se připojili k boji proti mezinárodnímu drogovému obchodu a také k potírání financování kriminálních aktivit. V dnešní době tak FATF bojuje proti praní špinavých peněz, financování terorismu a financování zbraní hromadných ničení. K efektivnímu naplnění těchto cílů využívá výbor mezinárodně platné a uznávané standardy ve výše zmíněných oblastech a dohlíží tak na efektivní aplikování vybraných opatření a nástrojů, jež mají za cíl potírat všechny výše zmíněné negativní jevy. (IOANNIDES 2014, s. 12)

Nejvýznamnější dokument, který byl v rámci FATF vydán, je čtyřicet doporučení v boji proti praní špinavých peněz. Obsahem tohoto dokumentu jsou nástroje jako identifikace a kontrola klienta, služby převodu peněz, oznámení o podezřelém obchodu atd. Úkolem výboru je také monitoring postupu

členských států při implementaci přijatých opatření. Výsledkem takového monitoringu jsou tzv. vzájemná hodnocení, v nichž je analyzována dosavadní politika dotčeného státu v oblasti AML a posuzováno jeho přistoupení. (MFČR, 2020)

Tabulka 8 – SWOT analýza: Finanční akční výbor (FATF)

Silné stránky:	Slabé stránky:
<ul style="list-style-type: none"> • Oblast hodnocení kvality opatření v boji proti praní špinavých peněz u členských států • Reflexivní hodnocení aktuálního stavu v daném státě 	<ul style="list-style-type: none"> • V současné době nevydává aktuální zprávy
Příležitosti:	Hrozby:
<ul style="list-style-type: none"> • Účinný nástroj na zpětnou vazbu přijatých opatření členských států 	<ul style="list-style-type: none"> • Nebyly identifikovány

5.8 Program Revolution Train

Revolution Train je programem primární prevence, který je zaměřen na práci s populací nezasazenou rizikovými zátěžemi, tedy dětmi a mladistvými. Koncept toho projektu byl poprvé představen v roce 2006 a v roce 2016 byl uveden do praxe. Protidrogový vlak je základním a hlavním prvkem ve struktuře programu, další nástroje se od něj odvíjejí. Je to speciálně upravená vlaková souprava, tvořená celkem šesti vagony. Ty jsou uzpůsobeny do podoby multimediálních sálů, které návštěvníci vlaku procházejí a sledují v několika rovinách příběh o příčinách, vývoji a důsledcích závislostního chování.

Návazný program k Protidrogovému vlaku s názvem „To je zákon, kámo!“ je produktem spolupráce s Národní protidrogovou centrálou SKPV a podporuje tak komplexnost primárně preventivního projektu. Národní protidrogová centrála působila od počátku programu jako expertní poradce a garant návazného programu. Návazný program v roce 2018 zaštitilo Policejní prezidium ČR. Během programu ve vlaku žáci vystupují sami za sebe a všímají

si především tématu závislosti. Návazný program účastníci sledují z pozice policejních týmů a posuzují trestněprávní následky chování drogově závislých osob. Cílem návazného programu je posílit debatu o rizicích závislosti, zvýšit u cílové skupiny respektování zákonů, motivaci ke zdravému životnímu stylu a zároveň zvýšit povědomí o trestněprávní odpovědnosti. Studenti tak dostávají možnost si naplno uvědomit, že s problematikou závislosti se mohou setkat i ve svém nejbližším okolí.

Součástí programu Protidrogového vlaku je i dlouhodobý sběr kvantitativních dat prostřednictvím strukturovaného anonymního dotazníku. Data a jejich vyhodnocování slouží k mapování rozsahu užívání návykových látek a získávání relevantních informací o faktorech podněcujících rizikové chování. (NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA 2019, s. 35)

Tabulka 9 – SWOT analýza: Preventivní program Revolution Train

Silné stránky:	Slabé stránky:
<ul style="list-style-type: none"> • Účinný preventivní program, který má za cíl u dětí a mladistvých zvýšit povědomí o právních, fyziologických a etických důsledcích drog • Vznik preventivního programu „To je zákon, kámo!“ za účasti NPC SKPV • Sběr dat prostřednictvím dotazníkového šetření a jeho následné vyhodnocování 	<ul style="list-style-type: none"> • Zaměřeno na vybraný vzorek populace
Příležitosti:	Hrozby:
<ul style="list-style-type: none"> • Možnost rozšíření o další programy, které budou mít za cíl prevenci v boji proti různým formám organizovanému zločinu 	<ul style="list-style-type: none"> • Nebyly identifikovány

6 VÝSLEDKY

HYPOTÉZA 1. Současný stav nástrojů a opatření proti organizovanému zločinu je dostatečný a není potřeba jej rozšiřovat o nové prvky.

Na základě námi provedených SWOT analýz k vybraným opatřením a nástrojům určených pro boj s organizovaným zločinem je zřejmé, že převažují silné stránky. Přesto považujeme organizovaný zločin na základě provedené analýzy dokumentů, právních předpisů, výročních zpráv a jiných pramenů za velmi progresivní hrozbu, která neustále hledá nové způsoby a formy, prostřednictvím kterých lze maximalizovat svůj zisk, moc a vliv.

Výzkum Institutu pro kriminologii a sociální prevenci zaznamenal v letech 2015–2016 u skupin organizovaného zločinu jako nejrozšířenější výrobu, pašování a distribuci drog. Významný podíl skupin organizovaného zločinu byl na ekonomické kriminalitě (korupce, praní špinavých peněz, daňové podvody atd.). Nárůst byl zaznamenán v oblasti kyberkriminality, kterou taktéž definuje jako jednu z aktuálních forem organizovaného zločinu Zpráva o posouzení hrozeb závažné a organizované trestné činnosti v EU – SOCTA 2017.

Můžeme tedy důvodně předpokládat, že současný stav nástrojů a opatření není dostatečný, jelikož některé nástroje a opatření nekorespondují s aktuálními trendy moderního organizovaného zločinu. Jak již bylo v diplomové práci zmíněno, moderní organizovaný zločin v současné době přesouvá svou působnost právě do oblasti kyberkriminality a současné nástroje a opatření nejsou dostatečně přizpůsobeny této hrozbě efektivně odolávat a bojovat s ní. Z tohoto důvodu nelze považovat současný stav nástrojů a opatření v boji proti organizovanému zločinu za dostatečný.

HYPOTÉZA 2. Pro efektivní boj s organizovaným zločinem je zapotřebí omezení lidských práv a svobod v nezbytném rozsahu.

Evropská úmluva o lidských právech je stěžejním mezinárodním dokumentem, který má přímý vliv i na právní úpravu oblasti boje s organizovaným zločinem v jednotlivých členských státech. Česká republika učinila prohlášení, že se cítí být vázána Evropskou úmluvou o lidských právech a jejími protokoly od 1. ledna 1993.

Úmluva explicitně uvádí některá práva a svobody, které tvoří nepřekonatelnou hranici pro zákonodárnou, exekutivní i soudní moc v každém státu, který přistoupil k Úmluvě. Jde o právo na život, právo na respektování osobní integrity a lidské důstojnosti a o princip zákonnosti a zákaz retroaktivity trestního zákona. Tato práva a svobody ovšem mohou být často dotčeny při použití operativně pátracích prostředků a různých speciálních zpravodajských metod a technik při předcházení, odhalování a trestním stíhání organizovaného zločinu.

Pro efektivní boj s organizovaným zločinem je zapotřebí získání včasných a relevantních informací, které co nejkonkrétněji popíší působení skupin organizovaného zločinu. Způsoby a formy získání takových informací s sebou přináší i zásah do lidských práv a svobod, kdy je míra zásahu do práv a svobod občanů odvislá od konkrétního opatření. V teoretické části práce byly popsány jednotlivé instituty Policie ČR, které má na základě splnění zákonných norem možnost využít. V rámci těchto úkonů je nastaven ochranný mechanismus tak, aby nedocházelo k jeho zneužívání.

Při tvorbě nových a efektivnějších opatření v boji s organizovaným zločinem je zapotřebí vždy myslet, aby nedocházelo k jeho zneužívání. Z tohoto důvodu je potřeba vytvořit kvalitní legislativní rámec, který by zajišťoval koordinaci postupů a kontrolních mechanismů. V případě bezpečnosti občanů je zapotřebí vždy vyvážit míru zásahu do lidských práv a svobod s mírou rizika hrozby, v našem případě organizovaného zločinu. Tímto tedy potvrzujeme druhou hypotézu, že pro efektivní boj s organizovaným zločinem je zapotřebí omezení lidských práv a svobod v nezbytném rozsahu.

HYPOTÉZA 3. Mezinárodní spolupráce je dlouhodobě považována za nejefektivnější nástroj v boji s transnacionálním organizovaným zločinem.

Mezinárodní spolupráce v rámci boje s organizovaným zločinem je navázána hned v několika různých rovinách. Mezi formální metody spolupráce řadíme mezinárodní úmluvy, smlouvy a dokumenty, vícestranné dohody, které probíhají na různých úrovních bezpečnostního systému. Významné jsou také neformální způsoby operativní spolupráce mezi jednotlivými útvary, které jsou mnohdy pružné a komplexní. Jako komplikovanější se prozatím jeví mezinárodní spolupráce se vzdálenými zeměmi, ve kterých není styčný důstojník Policie ČR anebo zde chybí smluvní základ pro vytvoření mezinárodní spolupráce. Z hlediska orgánů činných v trestním řízení je v některých případech negativním rysem mezinárodní policejní spolupráce její zdouhavost a administrativní náročnost, která závisí na náležitostech konkrétních případů a požadavcích zahraničních partnerů.

Pokud budeme vycházet z analýz, které byly provedeny v rámci praktické části, lze vyzdvihnout vybrané nástroje, které jsou v rámci mezinárodní spolupráce efektivně využívány. Prvním nástrojem je Národní centrála SIRENE, která zabezpečuje mezinárodní výměnu informací v rámci schengenského prostoru. Nesporná výhoda mezinárodní spolupráce v boji s organizovaným zločinem tkví ve sdílení a výměně informací, které při včasném zachycení mohou detekovat organizované zločinecké skupiny působící ve více státech. Dalším efektivním nástrojem mezinárodní spolupráce je funkčnost společných vyšetřovacích týmů, které efektivně potírají přeshraniční trestnou činnost páchanou organizovanými skupinami viz nedávný úspěšně zrealizovaný případ NPC SKPV s názvem „Princezna“.

Na základě námi analyzovaných dokumentů, programů a nástrojů, které se zabývají potíráním mezinárodního organizovaného zločinu, lze konstatovat, že se mezinárodní spolupráce jeví jako klíčový a účinný nástroj boje s transnacionálním organizovaným zločinem. Zvyšování mezinárodní spolupráce je i cílem Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023. Na základě našich zjištění lze námi definovanou hypotézu potvrdit.

7 DISKUZE

7.1 Resumé

Přehled současného stavu jsme věnovali shromáždění a popsání jednotlivých strategických a koncepčních dokumentů, subjektů, nástrojů a opatření zabývajících se bojem s organizovaným zločinem. Cílem bylo přinést ucelený náhled na současný stav nástrojů a opatření určených pro boj s organizovaným zločinem v ČR potažmo v EU. Vzhledem k analyzování jednotlivých koncepčních a strategických dokumentů je zřejmé, že se kompetentní a legislativní orgány snaží k hrozbě organizovaného zločinu přistupovat komplexně. Hrozba organizovaného zločinu začala být v České republice aktuální až po roce 1989. Zpočátku devadesátých let byla hrozba organizovaného zločinu podceňována, přestože tehdejší společností byla kriminalita potažmo organizovaný zločin považován za problémový, žádná z tehdejších politických stran se této oblasti důkladněji nevěnovala. Až do roku 1995 se ze strany tehdejších zákonodárců nerealizovaly kroky k potírání organizovaného zločinu a boje s organizovaným zločinem, což vážně ztěžovalo jak primární prevenci, tak i vyšetřování a samotné postihování trestné činnosti ze strany organizovaného zločinu.

Od této doby se situace výrazně změnila a ČR reaguje na hrozbu organizovaného zločinu daleko obratněji než kdy dříve. Lze připomenout Koncepti boje proti organizovanému zločinu, kterou považujeme za významný nástroj věnující se výlučně organizovanému zločinu. Záměr Konceptce vychází z policejních expertíz a odborných studií, které se danou problematikou zabývají. Konceptce tak upravuje přijímání, vyhodnocování a aktualizování účinných opatření v boji proti organizovanému zločinu. Cílem Konceptce není vybudovat nové struktury, vytvářet nové zákony, ale identifikovat, objasnit a eliminovat překážky, které zabraňují efektivnímu využívání již dostupných prostředků. K naplnění těchto cílů Konceptce napomáhají dvouleté akční plány, kde jsou jasně definovány cíle, kterých by měl akční plán v daném období dosáhnout.

Jak je z předchozích textů zřejmé, v oblasti boje s organizovaným zločinem se Česká republika ztotožňuje s postojem Evropské unie, kdy přejímá strategické dokumenty a opatření určená pro boj s organizovaným zločinem. Například

strategický dokument Koncepce boje proti organizovanému zločinu vychází z cílů Zprávy o posouzení hrozeb závažné a organizované trestné činnosti v EU – SOCTA 2017. Ta je považována za základní kámen pro stanovení priorit EU v boji s organizovaným zločinem. SOCTA 2017 identifikovala celkem osm oblastí, kam by se v letech 2018 až 2021 měla zaměřit pozornost subjektů podílejících se na boji s organizovaným zločinem. Jednou z identifikovaných oblastí je například kyberkriminalita. Kyberkriminalitě přikládají experti na organizovaný zločin velký význam a je považována za možnou cestu pro budoucí vývoj moderního organizovaného zločinu.

Dle výroční zprávy Národní centrály proti organizovanému zločinu za rok 2018 byla nejčastější formou páchání kriminality v kybernetickém prostoru podvodná jednání, která přímo souvisejí s podvodnými internetovými obchody. Na vzestupu je také častější využívání virtuální měny při legalizaci výnosů z trestné činnosti. Obdobně jako v letech minulých mají tendenci růstu phishingové útoky s cílem získání podvodných přístupových kódů na bankovní účty a následného neoprávněného odčerpání finančních prostředků.

Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2018 informovala o aktivitách organizovaného zločinu, které ovlivňovaly chod informačního systému Visapoint, který byl provozován Ministerstvem zahraničních věcí. *„Zprostředkovatelé, kteří za úplatu prováděli v IS Visapoint zápisy na termíny pohovorů, se snažili u vybraných typů víz zaplňovat veškeré volné termíny fiktivními osobami a znemožnit tak zápis reálným žadatelům mimo svůj dosah. Za místo v elektronické frontě pak požadovali až několik tisíc eur za osobu. Dominantní zprostředkovatel zápisů nakonec za využití automatizovaných nástrojů takřka zcela kontroloval přístupy k vízovým pohovorům na několika zastupitelských úřadech ČR. Tento zprostředkovatel svým jednáním bránil legitimním zájemcům podat žádost o vízum a tito zájemci byli následně nuceni nakupovat volná místa na pohovory za stovky až tisíce eur za osobu. Za využití svých IT znalostí tak zprostředkovatel dlouhodobě a systematicky ovlivňoval vízový proces ČR za účelem vlastního obohacení, což mu přinášelo zisky v řádu milionů korun ročně.“*

Bezpečnostní informační služba na tomto případě úzce spolupracovala s Národní centrálou proti organizovanému zločinu SKPV, kdy byla kriminalisty

v září 2018 zadržena skupina osmi cizinců původem z Ruské federace a Vietnamské socialistické republiky. (VÝROČNÍ ZPRÁVA BIS, 2019)

Opomenout bychom neměli ani ekonomickou oblast organizovaného zločinu, která patří k té vůbec nejsilnější oblasti, na kterou se organizované skupiny zaměřují. Jejich cílem je legalizovat výnosy z nelegálních aktivit prostřednictvím různých metod. V praktické části jsme analyzovali vybrané nástroje, jejichž cílem bylo snížit ekonomickou sílu organizovaného zločinu, a tím omezit negativní dopady, které tyto skupiny díky svému působení vytváří. Mezi takovéto nástroje můžeme zařadit všechny, které vytváří podmínky pro nalezení, zajištění a efektivní odčerpání výnosů z trestné činnosti, významný nástroj taktéž spatřujeme ve formě evidence údaje o skutečných majitelích.

Z dostupných pramenů, které se zabývají organizovaným zločinem plyne, že skupiny organizovaného zločinu usilují o ovládnutí jak oblasti zločinné, tak oblasti legální ekonomiky. Tento negativní jev vychází z globálního charakteru a postupně jej monitorujeme i na území České republiky. Dochází tak k přechodu od struktury organizovaných zločineckých skupin ke struktuře organizovaného zločineckého prostředí. Tento negativní jev vytváří klientelistické prostředí ve společnosti, podílí se na ovlivňování politickoekonomických rozhodnutí, vytváří paralelní ekonomiku, a to za pomoci nenásilných prostředků jakými jsou např. korupce či nástroje pro anonymizaci majetku. (BUDKA 2017, s. 55)

Podle výroční zprávy Bezpečnostní informační služby mají nejvyšší úroveň českého organizovaného zločinu podobu vlivových a mocenských struktur. Prostřednictvím legálních ekonomických subjektů dochází zejména k soustavnému obohacování se na veřejném rozpočtu a firmách, kde je státní majetkovou účastí. Organizovaný zločin, tak jak jej známe, se transformuje a rozšiřuje své aktivity směrem k méně násilným a méně rizikovým, přesto nelegálním a o to více výdělečným činnostem. Tato nelegální činnost spočívá v kontrole či významném ovlivnění zájmových oblastí prostřednictvím infiltrace do soukromých subjektů, ale i orgánů veřejné správy. Zisk je v tomto případě generován neregulárními a nelegitimními prostředky, např. prostřednictvím lobbismu, ovlivňováním veřejných zakázek atd.

Směrnice evropského parlamentu a rady o zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské unii uvádí, že: „*Hlavní motivací přeshraničního organizovaného zločinu, včetně činnosti zločineckých organizací typu mafie, je finanční prospěch. Příslušné orgány by proto měly mít k dispozici prostředky k vyšetřování, zajištění, správě a konfiskaci výnosů z trestné činnosti. Účinná prevence organizovaného zločinu a boj proti němu by však měly být dosaženy zajištěním výnosů z trestné činnosti, jež by mělo být v některých případech rozšířeno na jakýkoli majetek nabytý na základě činností trestní povahy*“. (BUDKA 2017, s. 58)

M. Cejp a kolektiv. se v knize Společenské zdroje vývoje organizovaného zločinu zabývá současnými trendy organizovaného zločinu na území ČR a předpokládaným vývojem této trestné činnosti. Z výsledků jejich analýz je zřejmé, že se organizovaný zločin neustále vyvíjí, stává se sofistikovanější a mění své způsoby a formy páchání trestné činnosti. Hlavní doménou dnešních skupin organizovaného zločinu je specializace, profesionalizace, konspirace a schopnosti využití nových technologií v oblasti trestné činnosti. Reakce ze strany orgánů činných v trestním řízení je pomalá a napomáhá tomu i fakt, že skupiny organizovaného zločinu disponují finančními možnostmi, které mnohdy znatelně převyšují rozpočty jednotlivých útvarů podílejících se na boji s organizovaným zločinem. Vlivem médií a velkým rozvojem telekomunikačních technologií jsou organizované skupiny obeznámeny s činností policie při odhalování jejich trestné činnosti, což znatelně zhoršuje podmínky pro odhalení jejich aktivit.

M. Cejp dále uvádí, že organizovaná trestná činnost v ČR kopíruje celosvětové trendy a čím dál více využívá virtuální měny. Ty umožňují organizovanému zločinu provádět skryté peněžní transakce, a umožňují tak snazší způsob legalizace výnosů z trestné činnosti. V porovnání s minulým desetiletím je u organizovaného zločinu znatelný přesun k získání finančního prospěchu nenásilným způsobem. Skupiny se tak více zaměřují na ekonomickou trestnou činnost. (CEJP 2015, s.145)

Institut pro kriminologii a sociální prevenci vnímá budoucí vývoj organizovaného zločinu následovně: „*Pro skupiny bude charakteristické získávání a následné využívání kvalitnějšího materiálního vybavení, vysoká míra vzdělanosti*

a uplatňování moderních technologií. Další kvalitativní změnou bude vyšší využití nových technologií, zejména v oblasti internetové a telefonní komunikace, k „bezpečné“ komunikaci, přenosu informací, sběru dat, rychlosti práce, šifrované komunikaci. Sofistikovanější nástroje k získávání citlivých informací budou následně zneužívány. Konkrétně budou využívány nejmodernější technologie k zamaskování činnosti, pohybu, komunikace osob. Bude docházet ke stále většímu propojení s mezinárodním organizovaným zločinem.“ (CEJP 2015, s. 153)

7.2 Návrh opatření v boji s organizovaným zločinem

Data, která jsme získali a zpracovali v teoretické i praktické části za využití popsaných metod a analýzy, využijeme pro syntézu, jejímž cílem bude vytvoření uceleného návrhu možných opatření pro zefektivnění boje s organizovaným zločinem.

Z výsledků provedených analýz vybraných opatření a nástrojů pro boj s organizovaným zločinem je patrné, že proti tomuto fenoménu nelze efektivně působit bez stálých protiopatření vůči novým formám organizovaného zločinu. Některá opatření se jeví jako velmi účinná, ale je potřeba brát v potaz zásah do lidských práv a svobod a najít rovnováhu mezi účinnými opatřeními a soukromím občanů.

Návrhy opatření v boji s organizovaným zločinem vyplývají z dosavadních zjištění na základě analýzy oficiálních mezinárodních dokumentů, zejména pak právních aktů EU, OSN, ČR, výročních zpráv jednotlivých resortů a publikací českých i zahraničních autorů, kteří se věnují problematice organizovaného zločinu.

Legislativa

Značné zefektivnění boje s organizovaným zločinem by přinesla revize trestní legislativy, zejména pak přijetí nového trestního řádu, který bude reagovat na vývoj v oblasti moderního organizovaného zločinu, kde je zaznamenán značný nárůst kyberkriminality, která s sebou nese další nové trendy v podobě virtuální měny a komunikačních technologií.

Koordinace a vzájemná součinnost

V oblasti bezpečnostních sborů by mělo také dojít ke kooperaci různých útvarů napříč bezpečnostním aparátem tak, aby docházelo k častější spolupráci v boji proti organizovanému zločinu. Cílem je prohloubení koordinace a vzájemné součinnosti policie, zpravodajských služeb a dalších útvarů podílejících se na boji s organizovaným zločinem, které by vytvořilo účinnější společný postup v potírání organizovaného zločinu. Bezpečnostní sbory státu by se měly zaměřit na posílení, případně nastavení mechanismu a podmínek, za nichž by mělo docházet k výměně informací, a to nejen pasivní součinnosti (tzn. pasivním vyžadováním informace, možným přístupem do databáze), ale i součinnosti aktivní (tzn. aktivní sdělování, předávání informací, jež zajistí jeden orgán a předá jinému orgánu, v případě že náleží do jeho působnosti). Součinnostní spolupráce již v současné době existuje, ale má řadu nedokonalostí a vad. Například lze zmínit nesdílení informací, nepropojenost a nepřístupnost databází, obavy z úniku informací či dekonspirace.

Vzdělání a prevence

V oblasti edukace by mělo docházet k realizaci školení a zvyšování kvalifikovanosti příslušníků orgánů činných v trestním řízení na nové trendy organizované trestné činnosti a možnostech jejího postihu.

Jak již bylo v diplomové práci identifikováno, ohroženou skupinou, na kterou může organizovaný zločin vyvíjet určitý nátlak, jsou zaměstnanci veřejné správy a zejména ti s rozhodující pravomocí. Někteří zaměstnanci veřejné správy mají velmi malé povědomí o rizicích organizovaného zločinu. Zejména pak o formách, metodách a trestech, které hrozí v případě podílu na činnosti skupiny organizovaného zločinu. Ve vztahu ke zvýšení bezpečnosti státní správy před infiltrací organizovaného zločinu by bylo vhodné zavést edukaci zaměstnanců v oblasti rizik organizovaného zločinu a prevence před touto formou kriminality.

Personální a materiální vybavenost bezpečnostních sborů

Bezpečnostní složky státu by měly v budoucnu dosáhnout personálního nárůstu, a to převážně o odborníky na různé druhy organizované trestné činnosti, převážně pak na současný trend organizovaného zločinu v podobě kyberkriminality. Bezpečnostní složky státu by měly věnovat patřičnou

pozornost materiálnímu a technologickému vybavení bezpečnostních složek a útvarů, které se podílejí na boji s organizovaným zločinem tak, aby docházelo díky těmto technologickým nástrojům k efektivnějšímu odhalování organizované trestné činnosti.

Posilování mezinárodní spolupráce

V boji s mezinárodním organizovaným zločinem vnímáme jako klíčovou spolupráci se zahraničními partnery, ať už formou operativní nebo analytické spolupráce, tvorbou společných vyšetřovacích týmů nebo formou školení a modelových cvičení. Posilováním oblasti mezinárodní spolupráce a tvorbou nových kontaktů lze významným způsobem přispět k obtížnému rozkrývání aktivit mezinárodních skupin organizovaného zločinu. Rozšíření styčných důstojníků Policie ČR by mohlo značným přínosem usnadnit boj s mezinárodním organizovaným zločinem na území ČR. Styční důstojníci Policie ČR mohou zjišťovat významné informace o skupinách organizovaného zločinu přímo v zemích jejich původu a podílet se na navázání další mezinárodní spolupráce se zástupci místních orgánů zabývajících se bojem proti organizovanému zločinu.

Hrozba úniku informací a fluktuace příslušníků bezpečnostních sborů

Únik informací, zejména pak směrem ke skupinám organizovaného zločinu, představuje vážný bezpečnostní problém, neboť tímto jednáním je ztíženo případně znemožněno objasnění případů závažné kriminality. Díky tomuto negativnímu jevu je taktéž ohrožena bezpečnost osob, které se na vyšetřování aktivit organizovaného zločinu podílejí. Únik informací taktéž snižuje prestiž České republiky v zahraničí, zejména pak v rámci zpravodajských služeb a dalších bezpečnostních sborů. Pro boj s tímto negativním jevem je zapotřebí přijmout souhrnná a systémová opatření, která budou úniky informací minimalizovat a účinně potírat.

Další hrozbu a riziko spatřujeme v institucionálních nástrojích určených pro boj s organizovaným zločinem. Riziko vnímáme ve zvýšené fluktuaci příslušníků a zaměstnanců různých útvarů a služeb, kteří se bojem s organizovaným zločinem zabývají. Jsou zaznamenány případy, kdy právě bývalý příslušníci bezpečnostních sborů zvolili odchod z ozbrojených složek a poskytli své služby

a znalosti skupinám organizovaného zločinu. Skupiny organizovaného zločinu pak disponují znalostmi o specifických činnostech bezpečnostních útvarů a dotyčné skupiny dokáží efektivněji svou nelegální činnost zakrývat.

Zajištění výnosů z trestné činnosti

Efektivní boj s organizovaným zločinem lze vést v případě, kdy dojde k zabránění jeho financování. Zajištění výnosů z trestné činnosti můžeme považovat za počáteční krok takového boje, za kterým musí následovat další nástroje a opatření. Zejména v případě organizovaného zločinu zaměřeného na zisk nestačí pouze odčerpat výnosy z trestné činnosti, ale je zapotřebí důsledně využívat i jiných majetkových trestů, které pachatele postihnou na jeho legálním majetku a mají tak jednoznačně sankční charakter (nejde o pouhé odčerpání toho, o co se pachatel obohatil). Platná právní úprava připouští zasáhnout do legálního majetku pachatele prostřednictvím dvou trestů, a to trestu propadnutí majetku a peněžitého trestu. Problematika odčerpávání výnosů z trestné činnosti je úzce spjata s otázkou prokazování původu majetku. Je potřeba analyzovat vhodné možnosti a zhodnotit význam, který by mohl přinést některý z institutů, vycházejících ze vzorů v zahraničních úpravách.

Můžeme vycházet ze SWOT analýzy Auditů národní bezpečnosti, kde byly definovány slabé stránky, na které bychom se mohli při tvorbě nových opatření zaměřit a pokusit se je eliminovat. Jedna ze slabých stránek byla snížená odolnost státní správy proti infiltraci kriminálních struktur. Zde by bylo na místě se zaměřit na nástroje preventivní povahy, kterými by se takovému negativnímu jevu dalo zamezit. Významným krokem by bylo také snížit vysokou administrativní zátěž příslušníků Policie ČR, která je spojená s elektronizací spisů a veškeré spisové agendy.

Využití zpravodajských informací

Důraz bude kladen na maximální využívání výsledků činnosti zpravodajských služeb v rámci trestního řízení s respektem k ochraně důležitých zájmů zpravodajské služby. Tento postup je již dnes (za splnění zákonných podmínek) možný, nicméně se v praxi využívá stále minimálně.

Možnost využití zpravodajských informací jako důkaz v trestním řízení by zefektivnilo boj proti organizovanému zločinu, terorismu a dalším hrozbám. Součástí nově připravované novely zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR je i změna trestního řádu, která má mimo jiné umožnit použití zpravodajských informací, tzn. informací získaných zpravodajskými službami, jako důkaz v trestním řízení. Informace získané zpravodajskými službami bylo možné využít pouze v případech, kdy je vedeno trestní řízení pro trestný čin, pro který by bylo možné povolit nebo nařídit použití obdobného institutu upraveného v trestním řádu (§ 86 až 87b, § 88, § 88a a § 158d).

Přijetí jednotného přístupu v boji s organizovaným zločinem

Pro efektivnější boj s organizovaným zločinem by mohlo sloužit vytvoření závazného dokumentu pro všechny členské státy EU, který by stanovil jednotný přístup boje proti organizovanému zločinu napříč členskými státy EU. Podle jasně definovaného postupu by členské státy přijímaly daná opatření do své bezpečnostní legislativy. Tím by se eliminoval fakt, že organizované skupiny mnohdy migrují do zemí s nižší bezpečnostní a trestně-právní legislativou.

8 ZÁVĚR

Hrozba organizovaného zločinu je celospolečenským problémem, a je tedy nutno v boji proti zločineckým strukturám stavět zájmy celého společenství nad zájmy jednotlivce. Organizovaný zločin nepochybně narušuje ekonomický, bezpečnostní, politický a společenský systém demokratické společnosti. Jako nezbytné se ukazují vysoké náklady vynakládané na boj proti organizovanému zločinu. V boji proti této hrozbě nesmíme podceňovat preventivní nástroje, které se snaží tomuto negativnímu jevu předcházet. Nedostatek finančních prostředků pro orgány činné v trestním řízení spolu s nárůstem domácího a mezinárodního organizovaného zločinu by mohly mít za následek samotné ohrožení základů demokratické společnosti.

Mezinárodní spolupráce se jeví jako významný prvek v oblasti boje s organizovaným zločinem. Mezinárodní spolupráce pomáhá zjišťovat orgánům činným v trestním řízení cenné informace o skupinách organizovaného zločinu přímo v zemích jejich původu a analyzovat nové vývojové trendy. Díky kvalitní mezinárodní spolupráci mohou bezpečnostní sbory a útvary navázat přímé kontakty se zástupci místních orgánů zabývajících se vymáháním práva a zkvalitnit tak výměnu informací, vedoucích k efektivnějšímu potírání aktivit organizovaného zločinu.

Na současnou situaci a stav organizovaného zločinu je nutno reagovat novými a modernějšími prostředky boje proti organizovanému zločinu. Jelikož je organizovaný zločin považován za velmi progresivní hrozbu, je tedy dosti pravděpodobné, že skupiny organizovaného zločinu budou bohužel vždy o krok napřed. Považujeme tedy za nutné, aby se dokázaly rychle a pohotově přizpůsobit nástroje a opatření, které se nové trendy organizovaného zločinu pokusí eliminovat anebo podstatně zhoršit podmínky pro jejich fungování.

9 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

1. AML – Anti Money Laundering (opatření proti praní špinavých peněz)
2. BIS – Bezpečnostní informační služba
3. CITES – Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
4. ČR – Česká republika
5. DPH – Daň z přidané hodnoty
6. EMPACT – Evropská multidisciplinární platforma proti trestným hrozbám
7. EU – Evropská unie
8. EUR – Euro
9. FAÚ – Finanční analytický úřad
10. JFK – John Fitzgerald Kennedy
11. JIT – Joint Investigation teams (Společné vyšetřovací týmy)
12. MDMA – Methylendioxyamfetamin (extáze – droga)
13. MFČR – Ministerstvo financí České republiky
14. MOČR – Ministerstvo obrany České republiky
15. MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
16. MVČR – Ministerstvo vnitra České republiky
17. NATO – North Atlantic Treaty Organization (Severoatlantická aliance)
18. NCOZ – Národní centrála proti organizovanému zločinu
19. NKBT – Národní kontaktní bod pro terorismus
20. NPC – Národní protidrogová centrála
21. NY – New York
22. OLAF – Evropský úřad pro boj proti podvodům
23. OSN – Organizace spojených národů
24. PNR – Passenger Number Record (záznam o jmenné evidenci)
25. SKPV – Služba kriminální policie a vyšetřování

26. SOCTA – Serious and Organised Crime Threat Assessment (hodnocení hrozeb organizované trestné činnosti)
27. SRN – Spolková republika Německo
28. SWOT – Strengths Weaknesses Opportunities Threats
29. USD – Americký dolar

10 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA. *Organizovaný zločin* [online]. 2020 [cit. 2020-02-13]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/organizovany-zlocin/>
2. BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA. *Výroční zpráva 2018* [online]. 2019 [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/2018-vz-cz.pdf.pdf>
3. BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY 2015. Praha: *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*, 2015. ISBN 978-80-7441-007-9.
4. BUDKA, Ivan. Využití právních nástrojů pro potírání organizovaného zločinu. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2017. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-169-1.
5. CEJP, Martin, Šárka BLATNÍKOVÁ, Lucie HÁKOVÁ, Jakub HOLAS, Ivana TRÁVNÍČKOVÁ a Jiří VLACH. *Společenské zdroje vývoje organizovaného zločinu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2015. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-155-4.
6. CEJP, Martin. *Vývoj organizovaného zločinu na území České republiky*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-105-9.
7. CEJP, Martin. *Vývoj organizovaného zločinu na území České republiky*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-105-9
8. CELNÍ SPRÁVA ČR. *KOMPETENCE - ČÍM SE ZABÝVÁ CELNÍ SPRÁVA* [online]. 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/kompetence/Stranky/default.aspx>
9. DUYNE, Petrus C. van. *Organized Crime in Europe*. 1996 ISBN 1-56072244-4

10. E-JUSTICE. *Evropský zatýkací rozkaz* [online]. 2019 [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_european_arrest_warrant-90-cs.do
11. EUROJUST. *Agentura Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech* [online]. 2020 [cit. 2020-04-21]. Dostupné z: https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/eurojust_cs
12. EUROPOL. *About EUROPOL* [online]. 2020 [cit. 2020-05-05]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol>
13. EUROPOL. *JOINT INVESTIGATION TEAMS* [online]. 2020 [cit. 2020-04-03]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/activities-services/joint-investigation-teams>
14. FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚŘAD, Výroční zpráva 2018 [online]. Praha, 2019. ISBN 978-80-907191-3-2. Dostupné z: www.financnianalytickyurad.cz
15. FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚŘAD. *AML v praxi* [online]. 2020 [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <https://www.financnianalytickyurad.cz/analyticka-cinnost/aml-v-praxi.html>
16. FINANČNÍ ANALYTICKÝ ÚŘAD. *Mezinárodní agenda* [online]. 2020 [cit. 2020-03-13]. Dostupné z: <https://www.financnianalytickyurad.cz/mezinarodni-agenda.html>
17. FREDHOLM, Michael. *Transnational Organized Crime and Jihadist Terrorism*. 2018 ISBN 978-1-138-74994-8
18. FRONTEX. *Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž* [online]. 2020 [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <https://frontex.europa.eu/>
19. FRONTEX. *Origin tasks* [online]. 2020 [cit. 2020-04-13]. Dostupné z: <https://frontex.europa.eu/about-frontex/origin-tasks/>
20. HRABÁLEK, Martin, SMOLÍK, Josef, Tomáš ŠMÍD a Vladimír VAŘURA, ed. *Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě*. Brno:

- Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2007. ISBN 978-80-210-4438-8.
21. IOANNIDES, Emmanuel. *Fundamental Principles of EU Law Against Money Laundering*. Farnham: Routledge, 2014. ISBN 9781472431882
 22. JUSTICE. CZ – *Informační systém skutečných majitelů* [online]. 2020 [cit. 2020-04-20]. Dostupné z: <https://issm.justice.cz>
 23. MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *METODIKA FATF* [online]. 2012 [cit. 2020-05-06]. Dostupné z: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Methodika_2013-08-19_Doporuceni-FATF-z-unora-2012_oprava-formtovn.pdf
 24. MVČR. *Akční plán boje proti organizovanému zločinu na roky 2018 a 2019* [online]. 2018 [cit. 2020-03-13]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/akcni-plan-boje-proti-organizovanemu-zlocinu-na-roky-2018-a-2019.aspx>
 25. MVČR. *Audit národní bezpečnosti* [online]. 2016 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/soubor/audit-narodni-bezpecnosti.aspx>
 26. MVČR. *Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023* [online]. 2018 [cit. 2020-04-15]. Dostupné z: www.mvcr.cz/soubory/koncepce-boje-proti-organizovanu-zlocinu-do-roku-2023
 27. NÁRODNÍ CENTRÁLA PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU SKPV. *Výroční zpráva NCOZ SKPV 2018* [online]. 2019 [cit. 2020-04-22]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/vyrocnizprava-ncoz-skp-2018-pdf.aspx>
 28. NEW YORK TIMES. *Faisal Shahzad* [online]. 2020 [cit. 2020-04-16]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/topic/person/faisal-shahzad>
 29. NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL. *Kriminologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. ISBN 80-86432-08-4.
 30. NOŽINA, Miroslav a Miloš VANĚČEK. *Národní protidrogová centrála 1991-2016*. Praha: Národní protidrogová centrála, [2016]. ISBN 978-80-270-0640-3.

31. ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY, Ministerstvo vnitra ČR. Organizovaný zločin: Bezpečnostní hrozby. MVČR [online]. 2019 [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>
32. OLAF. *EVROPSKÝ ÚŘAD PRO BOJ PROTI PODVODŮM – Naše činnost* [online]. 2020 [cit. 2020-02-15]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/anti-fraud/about-us/mission_cs
33. PIKNA, Bohumil. *Mezinárodní terorismus a bezpečnost Evropské unie: (právní náhled)*. Praha: Linde, 2006. ISBN 8072016156.
34. POKORNÝ, Ladislav. *Zpravodajské služby*. Praha: Auditorium, 2012. ISBN 978-80-87284-21-6.
35. POLICIE ČR, *Co je organizovaný zločin*. [online]. 2016 [cit. 2020-02-11]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/co-je-organizovany-zlocin.aspx>
36. POLICIE ČR. *Drugs and Forensics Bulletin NPC SKPV* [online]. 2019 [cit. 2020-05-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/bulletin-03-2019.aspx>
37. POLICIE ČR. *NÁRODNÍ CENTRÁLA PROTI ORGANIZOVANÉMU ZLOČINU SKPV* [online]. 2020 [cit. 2020-03-15]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/narodni-centrala-proti-organizovanemu-zlocinu-skp.aspx>
38. POLICIE ČR. *OPERACE PRINCEZNA* [online]. 2019 [cit. 2020-04-22]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/operace-princezna.aspx>
39. POLICIE ČR. *Úspěšná mezinárodní spolupráce* [online]. 2015 [cit. 2020-04-12]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/uspesna-mezinarodni-spoluprace-6250.aspx>
40. RADA EVROPSKÉ UNIE. *Regulace používání údajů jmenné evidence cestujících* [online]. 2020 [cit. 2020-02-21]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/passenger-name-record/>

41. RUGGIERO, Vincenzo. Organized and Corporate Crime in Europe. 1996
ISBN 1-85521-522-5
42. SEKRETARIÁT RADY VLÁDY PRO KOORDINACI PROTIDROGOVÉ
POLITIKY. *Národní strategie prevence a snižování škod spojených se
závislostním chováním 2019–2027* [online]. 2019 [cit. 2020-02-10]. Dostupné z:
[https://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-
plany/Narodni_strategie_2019-2027_fin.pdf](https://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/Narodni_strategie_2019-2027_fin.pdf) ISBN 978-80-7440-231-9.
43. SCHEINOST, Miroslav. Konvence OSN a další dokumenty k
organizovanému zločinu. Praha: Institut pro kriminologii a sociální
prevenci, 2001. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci).
ISBN 80-86008-91-6.
44. SIEGEL, Dina. Organized Crime – Culture, markets and policies. 2008 ISBN
978-0-387-74732-3
45. SWOT analýza v Excelu [online]. © Fotis Fotopulos 2011 [cit. 2020-05-08].
Dostupné z: <http://excel-navod.fotopulos.net/swot-analyza.html>.
46. ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČHTA. Trestní právo procesní. 4.,
přepřac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN
978-80-7400-496-4.
47. ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012.
Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.
48. ÚŘAD VLÁDY ČR. *Vládní koncepce boje s korupcí na léta 2018 až
2022* [online]. 2018 [cit. 2020-03-20]. Dostupné z: [https://korupce.cz/wp-
content/uploads/2019/01/VI%C3%A1dn%C3%AD-koncepce-boje-s-
korup%C3%AD-na-l%C3%A9ta-2018-a%C5%BE-2022.pdf](https://korupce.cz/wp-content/uploads/2019/01/VI%C3%A1dn%C3%AD-koncepce-boje-s-korup%C3%AD-na-l%C3%A9ta-2018-a%C5%BE-2022.pdf)
49. VANGELI, Benedikt. Zákon o Policii České republiky: komentář. Praha:
C.H. Beck, 2009. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-
142-0.

50. VONDRÁČKOVÁ, Aneta. *Boj proti praní peněz v EU*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2016. *Prameny a nové proudy právní vědy*. ISBN 978-80-87975-49-7.
51. Zákon č. 141/1961 Sb. – Zákon o trestním řízení, In: *Sbírka zákonů*. 9.12.1961 částka 66. Ve znění pozdějších předpisů.
52. Zákon č. 253/2008 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu In: *Sbírka zákonů*. 8. 7. 2008, částka 80. ISSN 1211-1244 Ve znění pozdějších předpisů.
53. Zákon č. 273/2008 Sb. – Zákon o Policii České republiky In: *Sbírka zákonů*. 11. 8. 2008, částka 91. ISSN 1211-1244 Ve znění pozdějších předpisů.
54. Zákon č. 40/2009 Sb. – Trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů*. 9. 2. 2009, částka 11. ISSN 1211-1244. Ve znění pozdějších předpisů.
55. *ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ: Šestá zpráva o pokroku na cestě k účinné a skutečné bezpečnostní unii* [online]. 2017 [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017DC0213&from=EN#footnote20>

11 SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tabulka 1 – SWOT analýza: Audit národní bezpečnosti.....	40
Tabulka 2 – SWOT analýza: Společné vyšetřovací týmy (JIT).....	60
Tabulka 3 – SWOT analýza: Evropský zatýkací rozkaz.....	62
Tabulka 4 – SWOT analýza: Údaje jmenné evidence.....	64
Tabulka 5 – SWOT analýza: Národní centrála SIRENE.....	66
Tabulka 6 – SWOT analýza: Směrnice AML.....	68
Tabulka 7 – SWOT analýza: Evidence údajů o skutečných majitelích.....	70
Tabulka 8 – SWOT analýza: Finanční akční výbor (FATF).....	71
Tabulka 9 – SWOT analýza: Preventivní program Revolution Train.....	72

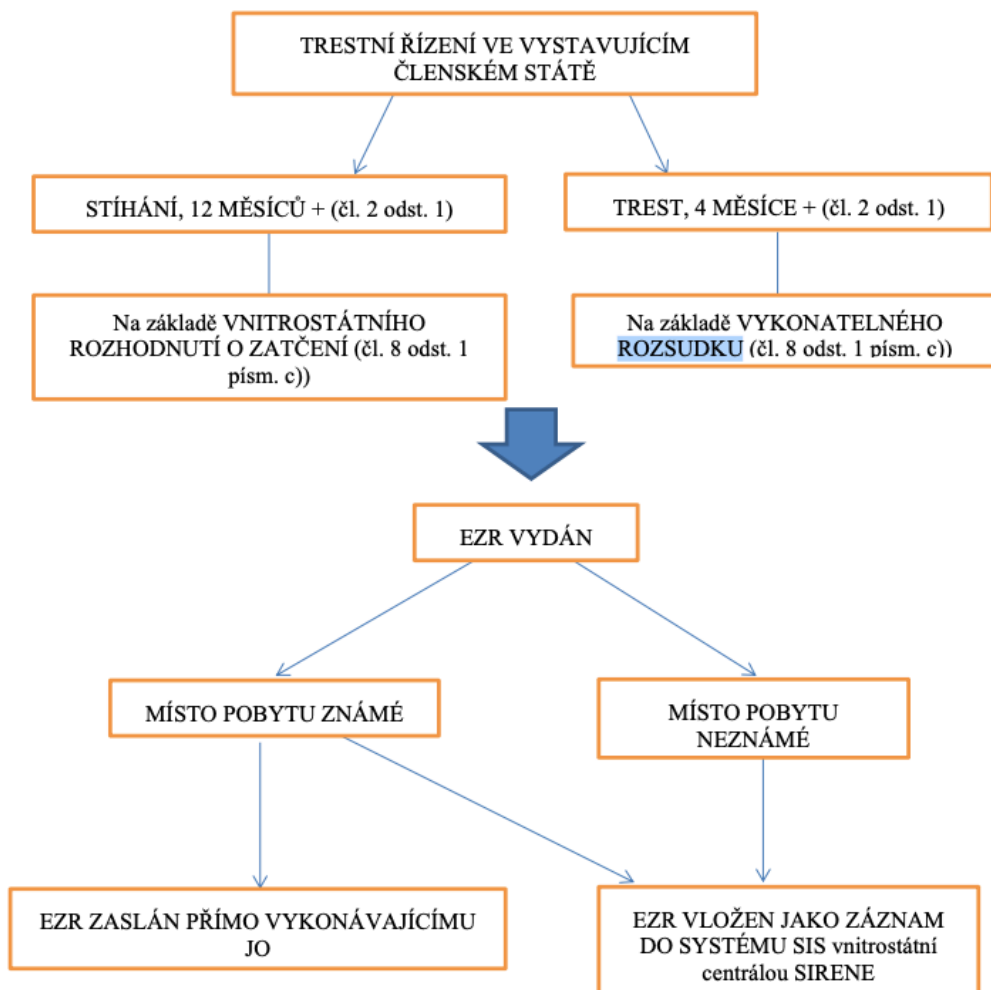
12 SEZNAM PŘÍLOH

12.1 Příručka k vydávání a výkonu Evropského zatýkacího rozkazu

VDÁNÍ EVROPSKÉHO ZATÝKACÍHO ROZKAZU

Hlavní kroky

(JO = justiční orgán)

VÝKON EVROPSKÉHO ZATÝKACÍHO ROZKAZU

Hlavní kroky

(JO = justiční orgán)

